

SAMMON
HENKIVAKUUTUS

VUOSIKERTOMUS 1997

SISÄLTÖ

- 2 Henkivakuutus on osa rakennejärjestelyä
- 3 Avaintietoja Sammon henkivakuutuksesta
- 4–5 Toimitusjohtajan katsaus

Keskinäisen Vakuutusyhtiön Kalevan virallinen tilinpäätös on nähtävissä Sammon pääkonttorissa Turussa, Yliopistonkatu 27.

Tämän vuosikertomuksen sivuilla 6–27 tilinpäätös on esitetty tuhansina markkoina.

Keskinäisen Vakuutusyhtiön Kalevan tilinpäätös

- 6–9 Hallituksen toimintakertomus
- 10–11 Konsernituloslaskelma
- 12–13 Konsernitase
- 14–15 Emoyhtiön tuloslaskelma
- 16–17 Emoyhtiön tase
- 18 Liikepääomavirtalaskelma
- 19–27 Erittelyt
- 28 Tilintarkastuskertomus
- 28 Hallintoneuvosto
- 29 Luottamusmiehet
- 29 Takuupääoman omistajat

Vakuutusosakeyhtiö Henki-Sammon virallinen tilinpäätös on nähtävissä Sammon pääkonttorissa Turussa, Yliopistonkatu 27.

Tämän vuosikertomuksen sivuilla 30–51 tilinpäätös on esitetty tuhansina markkoina.

Vakuutusosakeyhtiö Henki-Sammon tilinpäätös

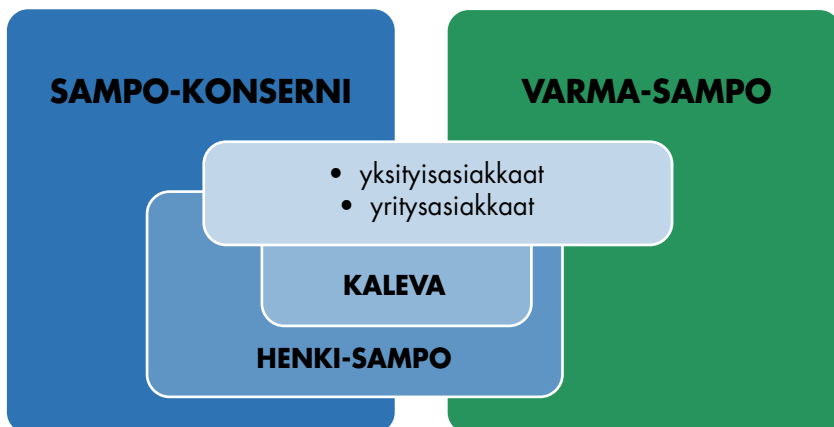
- 30–34 Hallituksen toimintakertomus
- 35 Konsernituloslaskelma
- 36–37 Konsernitase
- 38–39 Emoyhtiön tuloslaskelma
- 40–41 Emoyhtiön tase
- 42–51 Erittelyt
- 52 Tilintarkastuskertomus

- 53 Hallitukset ja tilintarkastajat
- 54–55 Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet
- 56 Novan toiminnasta 1997

Henki-Sampo • Kaleva

Postiosoite: 00025 SAMPO Käyntiosoite: Kluuvikatu 3, Helsinki
Puh. 010 515 311 Teleksi: 62242 sampo fi Faksi: 010 514 4232
www.sampo.fi

HENKIVAKUUTUS ON OSA RAKENNEJÄRJESTELYÄ

Sampo-ryhmä ja sen yhteistoimintayhtiöt Eläke-Varma ja Nova sekä Yrittäjän Fennia toteuttavat vuonna 1998 rakennejärjestelyn, jonka tuloksena vakuutusryhmät selkiytyvät. Rakennejärjestely koskee henkivakuutusyhtiötä ja työeläkeyhtiötä.

Henkivakuutusjärjestelyn olennaisin osa on Sammon tytäryhtiön, Vakuutusosakeyhtiö Henki-Sammon ja Henkivakuutusosakeyhtiö Novan yhdistyminen. Uusi yhtiö on myös Sammon konserniyhtiö ja sen nimeksi tulee Henki-Sampo.

Sampo ostaa Yrittäjän Fennian omistaman neljänneksen Novan osakkeista 200 miljoonalla markalla. Tavoitteena on, että Novan ja Henki-Sammon fuusio tulee voimaan vuodenvaihteessa 1998/1999. Fuusion jälkeen Sampo-konserniin kuuluvat yhtiöt omistavat Henki-Sammosta 60,0 prosenttia, ryhmän uusi työeläkeyhtiö Varma-Sampo 35,2 prosenttia ja Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva 4,8 prosenttia.

Rakennejärjestelyt selkiyttävät olennaisesti koko ryhmän toimintaa. Vahvis-

tunut Henki-Sampo on tytäryhtiönä osa pörssinoteerattua Sampo-konsernia. Kaleva ei keskinäisenä yhtiönä kuulu konserniin, mutta toimii organisatorisesti kiinteässä yhteistyössä Henki-Sammon kanssa.

Novan mukaantulo nostaa Sammon henkivakuutuksen Suomen selvästi suurimmaksi vastuuvälillä eli vakuutussäästöillä mitattuna. Myös maksutulolla mitattuna Sampo on uudessa kokoonpanossa Suomen johtava henkivakuuttaja vuoden 1997 luvuin tarkasteltuna. Henki-Sammon, Kalevan ja Novan yhteinen ensivakuutusmaksutulo kasvoi noin 10 prosenttia, kun koko alan maksutulo pieneni ennakkotietojen mukaan noin 5 prosenttia.

Varma-Sampo työeläkeyhtiöksi

Sammon asiakkaiden lakisääteiset työeläkevakuutukset keskittyvät Eläke-Sampoon, jonka nimeksi tulee 1.7.1998 alkaen Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Varma-Sampo.

Rakennejärjestelyjen jälkeen myös ryhmän työeläkeyhtiö Varma-Sampo on

Suomen suurin työeläkeyhtiö 35 prosentin markkinaosuudella. Se on samaa luokkaa kuin Sammon vahinkoyhtiöiden markkinaosuus. Yhteinen asiakaskanta antaa Sammon kenttäorganisaatiolle, joka hoitaa Sampo-Varma -ryhmässä vahinko-, henki- ja työeläkeyhtiönkin asiakasyhteisiä, edellytykset tehokkaaseen toimintaan.

Sampo-konserniin kuuluvat vahinkovakuutusyhtiöt ja Henki-Sampo. Konserniyhtiöt ja Kaleva sekä Varma-Sampo muodostavat Sampo-Varma-ryhmän.

Kattavat palvelut

Uusi Henki-Sampo myy yksilöllisiä riskihenki-, säästöhenki- ja eläkevakuutuksia kotitalouksille ja yrityksille sekä ryhmähenki- ja ryhmäeläkevakuutuksia ja vapaamuotoisia eläkevakuutuksia yrityksille. Palveluvalikoimaan kuuluvat myös sijoitussidonnaiset (unit linked) tuotteet sekä kapitalisaatiovakuutukset. Henki-Sampoon siirrettiin 1.1.1997 vapaaehtoinen eläkevakuutuskanta Kalevasta.

Kaleva hoitaa ennen 1.1.1997 otettua henkivakuutukset. Optimi-muotoisiin vakuutuksiin voi edelleen tehdä lisäsijoituksia tai aloittaa säästämisen. Kaleva myy aktiivisesti uusia riskimuotoisia ryhmähenkivakuutuksia palkansaaja- ja toimihenkilöjärjestöjen jäsenille.

Henkivakuutusyhtiöiden palvelujen pääasialliset jakelutiet ovat Yksityis-Sammon laaja konttoriverkosto ja yhteistyöjärjestöt, Yritys-Sammon alueellinen myyntiorganisaatio sekä Varma-Sammon yhteyspäälliköt, jotka toimivat yhteistyössä henkivakuutuksen myynti- ja erikoisorganisaatioiden kanssa. Palvelua täydentää vaativissa sijoitusratkaisussa pääkonttorin sijoituspalvelu. Henkivakuutus tuotteita välittävät myös meklarit. ☒

Sammon henkivakuutus rakennejärjestelyn jälkeen (v. 1997 luvuin)

Mrd mk	Henki-Sampo	Nova	Uusi Henki-Sampo *	Kaleva	Sammon henkivakuutus yhteensä
Maksutulo	1,1	1,1	2,1	0,8	2,9
Tase	4,4	10,7	14,0	4,2	18,2
Markkinaosuus-%	9,3	9,6	18,0	7,2	25,2
Vakuutettuja (henkilöä)	55 000	100 000	155 000	350 000	505 000

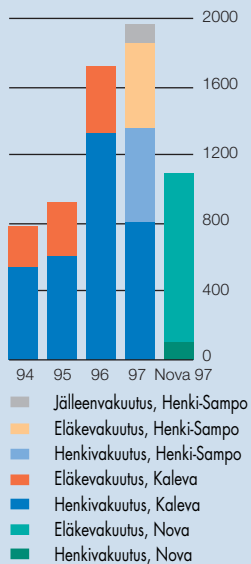
* Henki-Sampo + Nova pl Yrittäjän Fenniaan siirtyvä kanta

AVAINTIETOJA SAMMON HENKIVAKUUTUKSESTA

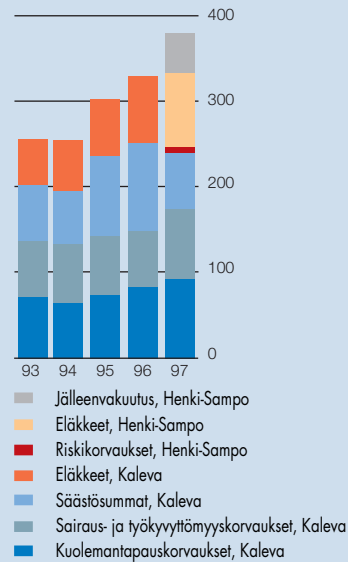
HENKI-SAMMON JA KALEVAN KONSERNIT

Mmk	1997	1996	Muutos-%
Liikevaihto	2 783	2 280	22,1
Kokonaismaksutulo	1 951	1 709	14,2
Korvauskulut	-670	-555	20,7
Liikekulut	-184	-152	21,1
Sijoitustoiminnan nettotuotto	587	371	58,1
Tilikauden tulos	49	-2	
Toimintapääoma	1 522	818	86,0
Vastuuvelka	7 917	6 005	31,8
Taseen loppusumma	8 545	6 416	34,4
Vakavaraisuuspääoma	1 608	899	78,9
Henkilöstö yhteensä	150	141	6,4

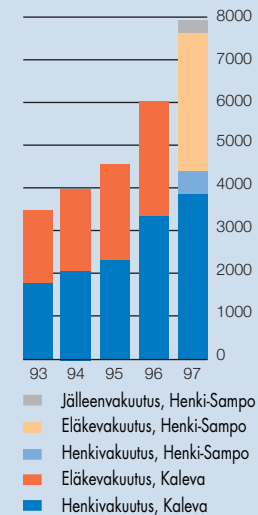
Maksutulon kehitys, Mmk

Maksetut korvaukset, Mmk

Omalla vastuulla oleva vastuuvelka, Mmk

TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS

RAKENNEJÄRJESTELYJEN VUOSI

Kahden voimakkaan kasvuvuoden jälkeen suomalaisten henkivakuutusyhtiöiden maksutulokehitys tasaantui vuonna 1997. Kehitys oli selvästi kaksijakoinen. Vapaaehtoisten eläkevakuutusten maksutulo kasvoi viime vuosien trendin mukaisesti runsaat 25 prosenttia ja nousi 3,5 miljardiin markkaan. Henkivakuutuksista saatu maksutulo sen sijaan aleni 15 prosenttia ja oli 7,7 miljardia markkaa. Alan yhteensä kirjaama 11,2 miljardin markan ensivakuutusmaksutulo oli 5 prosenttia edellisvuotista pienempi.

Sijoitussidonnaisista vakuutuksista kertyi maksutuloa yhteensä lähes miljardi markkaa, josta kotimaisten yhtiöiden osuus oli noin 600 miljoonaa markkaa. Sijoitussidonnaisten vakuutusten kasvua hidastaa Suomessa rahastosijoittamisen yleinen vähyys ja heikko tunnettuus. Vuoden 1997 päättyessä rahasto-osuuksia omisti noin 100000 yksityishenkilöä, ja niiden yhteismäärä oli vajaat 10 miljardia markkaa.

Maksutulon kasvun pysähtymisestä huolimatta vapaaehtoinen vakuutussäästäminen jatkoi voittokulkuaan. Suomalaisten henkivakuutusyhtiöiden hallittavaksi annetut vakuutussäästöt nousivat lähes 55 miljardiin markkaan, josta yksityishenkilöiden vakuutusten osuus on noin 30 miljardia markkaa. Useimpien yhtiöiden vakavaraisuus vahvistui sijoitusmarkkinoiden kehittyessä kertomusvuonna varsin myönteisesti.

Vuoden 1997 aikana henkivakuutusallalla toteutettiin tai käynnistettiin merkittäviä rakennejärjestelyjä, joiden seurauksena markkinoilla toimivien vakuutusyhtiöryhmien kilpailuasetelmat muuttuivat olennaisesti. Osana koko Euroopan unionin alueella tapahtuvaa finanssi-sektorin uudelleen muotoutumista myös ulkomaiset yhtiöt

ovat lisääntyvässä määrin ulottaneet toimintansa Suomen kasvaville henkivakuutusmarkkinoille. Yhteiseen valuutataan siirtyminen tulee edelleen kiihdyttämään tätä kehitysprosessia.

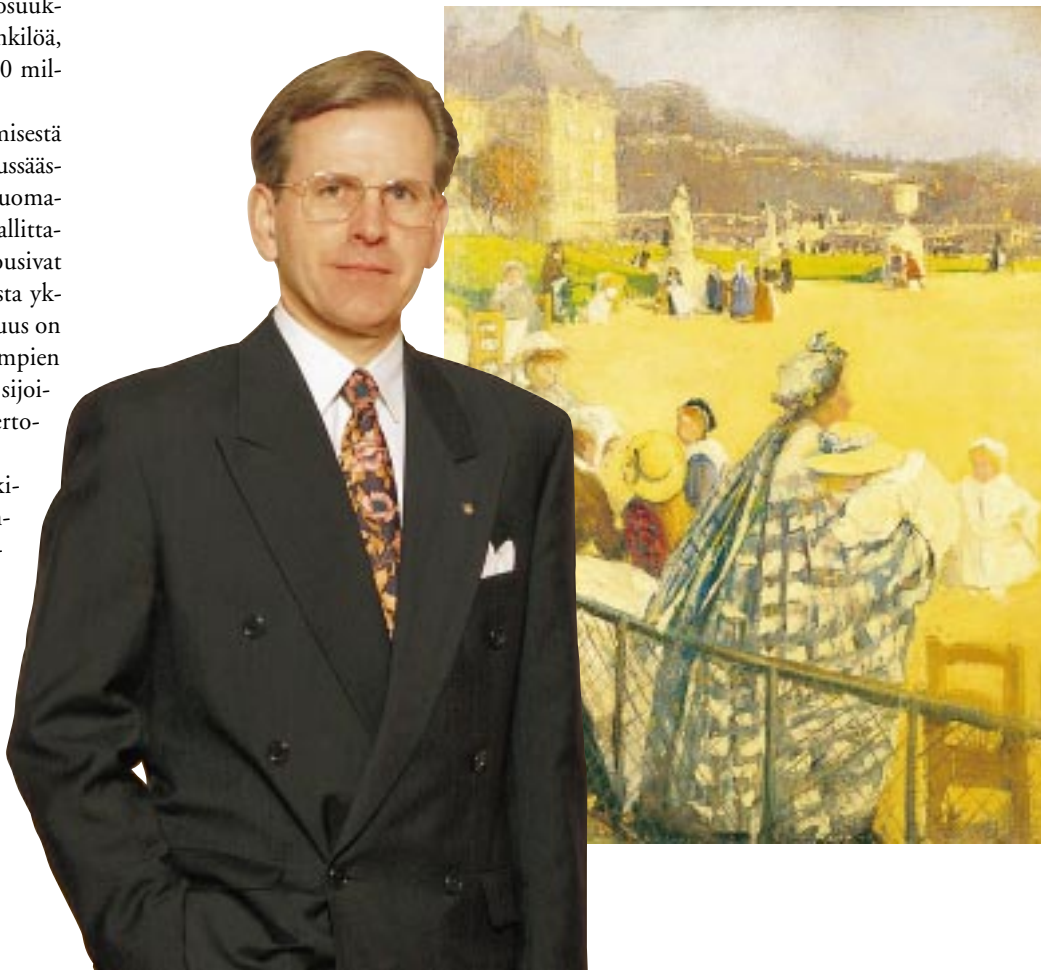
Sammon henkivakuutus uudistui onnistuneesti

Vuoden 1997 alussa toteutettiin Keskinäisen Vakuutusyhtiön Kalevan ja vastaperustetun Vakuutusosakeyhtiö Henki-Sammon välinen liiketoiminnan uudelleenjärjestely. Eläkevakuutusliiketoiminnan siirto Henki-Sampoon sekä myös muiden Optimi-tuoteperheen vakuutusten uusmyynnin käynnistäminen Henki-Sammossa onnistui hyvin. Kalevan ja Henki-Sammon yhteenlaskettu ensivakuutusmaksutulo kasvoi 8,6 prosenttia ja yhtiöt kasvattivat siten markkina-

osuuttaan yhteensä runsaalla kahdella prosenttiyksiköllä.

Myös muilla kriteereillä mitattuna kulunut vuosi oli menestyksellinen. Kalevan ja Henki-Sammon tulos verojen jälkeen oli runsaat 24 miljoonaa markkaa kummallakin. Eläkevakuutuksille vuodelta 1997 annettu 2,2 prosentin ja säästöhenkivakuutuksille annettu 2,0 prosentin hyvitys kuuluivat alan korkeimpiin. Lisäksi Kaleva teki runsaan 50 miljoonan markan ja Henki-Sampo noin 18 miljoonan markan varauksen tulevien vuosien asiakashyvityksiä varten.

Osana vuonna 1999 vietettäviä Kalevan 125-vuotisjuhlatapahtumia yhtiö palkitsee vakuutuksenottajiaan eri tavoin. Hallitus on päättänyt, että kaikki Kalevan myöntämät kuolemantapausriskisummat ovat voimassa 10 prosentilla

korotettuina vuosina 1998–2000. Kun kuolemantapaussummien yhteismäärä on runsaat 50 miljardia markkaa, on ilmaista lisäturvaa voimassa 5 miljardin markan edestä. Kalevan säästöhenkivakuutukset tulevat saamaan oman juhlabonusensa myöhemmin.

Yksi tärkeimmistä vakuutusyhtiön pitkän aikavälin menestystekijöistä on vakavaraisuus. Sekä Kaleva että Henki-Sampo pystyivät hyödyntämään sijoitusmarkkinoiden positiivisen kehityksen vahvistamalla vakavaraisuuttaan. Kummankin yhtiön toimintapääoma on lähes nelinkertainen vaadittuun vähimmäismäärään nähden.

Menestyksellisen vuoden kruunasi marraskuussa julkistettu suunnitelma Henki-Sammon ja Novan fuusiosta. Näin vuodesta 1992 alkaen tavoitteena ollut Sammon voimavarojen yhdistäminen toteutuu myös henkivakuutuksessa. Yhdistymisen tuloksena muodostuva uusi Henki-Sampo on heti syntyessään sekä taloudellisilta että henkisiltä voimavaroiltaan valmis ottamaan harteilleen johtavan henkivakuutusyhtiön roolin. Henki-Sammon rinnalla Sammon henkivakuutustoimintaa täydentää ryhmähenkivakuuttamisen erikoisyhtiö Kaleva.

Kohtuusperiaate selkiytyy

Vakuutusyhtiölain henkivakuutustoimintaa koskeva niin sanottu kohtuusperiaate oli vuoden 1997 aikana vilkkaan keskustelun kohteena. Pelkistettynä kysymys on siitä, mikä osa yhtiön toiminnan jättämästä ylijäämästä tulisi palauttaa erilaisten lisätujen muodossa vakuutusentottajille ja mihin osaan ylijäämästä yhtiön omistajat ovat oikeutettuja. Tällöin tulokseen katsotaan kuuluvan myös tuloslaskelman ja taseen ulkopuolella olevat realisoimattomat sijoitustuotot.

Sosiaali- ja terveysministeriön johdolla toiminut työryhmä asetti yhtiöille vähimmäisvaatimukset kohtuusperiaatteen olemassaolon kertomisesta ja sovel-

tamisesta. Suositus on, että yhtiöt julkaisivat ainakin lisätujen pitkän aikavälin tavoitteet ja vakavaraisuustavoitteet, joista jälkimmäisillä on yleensä huomattava vaikutus edellisiin.

Kaleva ja Henki-Sampo eivät vielä tässä vaiheessa ole päättäneet kohtuusperiaatteen soveltamisen yksityiskohdista. Tarkoitus on luonnollisesti antaa asiakkaille kilpailukykyiset lisäedut ja asiakashyvitykset viime vuosien tapaan sekä pitää vakavaraisuus riittävän korkealla tasolla myös epäsuotuisia suhdanteita silmällä pitäen. Kohtuusperiaatteen tarkemmat ja pitkäjänteiset soveltamisperiaatteet on mahdollista julkistaa vasta sen jälkeen, kun kuluvan vuoden lopulla vahvistettavat uudet vakavaraisuussäännökset ovat tiedossa. Myös Henki-Sammon ja Novan yhdistymisen vaikutukset voidaan tällöin ottaa huomioon.

Kiitos luottamuksesta

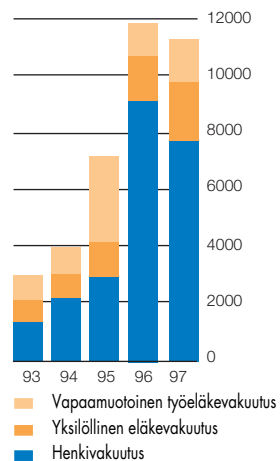
Kertomusvuosi oli myös Kalevan vaalivuosi. Vakuutusentottajat osoittivat postiaänestyksellä marraskuussa käydyissä vaaleissa entistä suurempaa mielenkiintoa yhtiön kehittämiseen. Ilahduttavaa oli äänestysaktiivisuuden kohoamisen lisäksi ns. protestiäänien vähyys. Toteutuneet rakennejärjestelyt hyväksyttiin käytännöllisesti katsoen ilman kritiikkiä, mikä toisaalta ilmeni myös Kalevan ja Henki-Sammon maksutulon myönteisenä kehityksenä.

Esitän asiakkaillemme parhaat kiitokset Kalevaa ja Henki-Sampoa kohtaan osoitetusta kiinnostuksesta ja luottamuksesta. Kiitokset kuuluvat myös kaikille Kalevan, Henki-Sammon ja koko Sampo-ryhmän toimihenkilöille ja asiamiehille, jotka vuoden 1997 aikana osallistuivat asiakaskuntamme palveluun ja hyvän tuloksen tekemiseen.

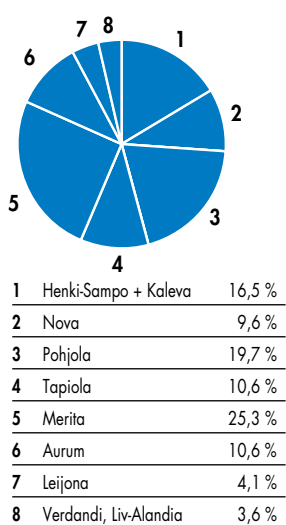
Helsinki, huhtikuussa 1998

Matti Rantanen

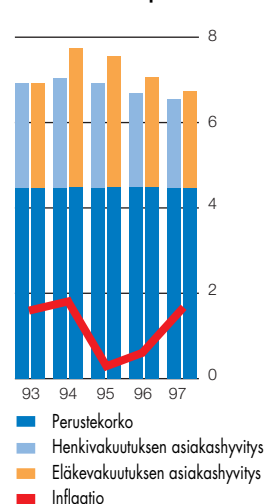
Henkivakuutusalan maksutulo, Mmk

Henkivakuutuksen markkinaosuudet 1997

Henki-Sammon ja Kalevan asiakashyvitykset, %

KESKINÄISEN VAKUUTUSYHTIÖN KALEVAN HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 1997

Rakennejärjestelyt

Vuoden 1996 puolella tehtyjen päätösten perusteella Kalevasta siirrettiin 1.1.1997 vastuuvälältään 2 640 miljoonan markan eläkevakuutusliiketoiminta ja sitä vastaava kateomaisuus Vakuutusosakeyhtiö Henki-Sampoon. Teollisuusvakuutus Oy siirsi puolestaan ulkomaisen henkijälleenvakuutustoimintansa Henki-Sampoon.

Osana liiketoiminnan uudelleenjärjestelyä Kaleva lopetti vuoden 1997 alussa myös Optimi-säästöhenkivakuutusten ja yrityksille suunnatun Ryhmäoptimin myynnin. Valtaosa Kalevan henkilöstöstä siirtyi Henki-Sampoon hoitamaan yhtiön käynnistämää liiketoimintaa.

Liiketoimintasiirron perusteella Henki-Sampo suuntasi marraskuun alussa 1996 osakepääoman korotukset Kalevalle ja Teollisuusvakuutukselle, jotka merkittiin kaupparekisteriin 30.6.1997. Vuoden 1996 lopulla Vakuutusosakeyhtiö Sammolle suunnattu osakepääoman korotus merkittiin kaupparekisteriin 2.6.1997. Henki-Sammon osakepääoman korotukset olivat yhteensä 44 910 000 markkaa, minkä lisäksi yhtiölle maksettiin samansuuruinen määrä ylikurssina.

Osakepääoman korotusten rekisteröinnin jälkeen Kalevan omistusosuus Henki-Sammosta oli 19,5 prosenttia, Sammon 50,5 prosenttia ja Teollisuusvakuutuksen 30 prosenttia.

Kalevan hallintoneuvosto sai kokouksessaan 6.5.1997 selonteon eläkevakuutusliiketoiminnan siirtoon liittyvästä omaisuudenjaosta Kalevan ja Henki-Sammon kesken. Hallintoneuvoston yksimielinen kanta oli, että jako oli toteutunut hallintoneuvoston 16.10.1996 vahvistamien jakoperiaatteiden mukaisesti.

Kalevasta Henki-Sampoon siirrettiin vuoden 1997 alussa 27 386 vakuutusentottajan eläkevakuutukset. Vakuutuskannanosan luovutuksen johdosta

vakuutusentottajille suoritettava korvaus oli tarkistuslaskelmien jälkeen yhteensä 27,4 miljoonaa markkaa. Kesäkuussa Henki-Sammon omistajat maksoivat vastikkeen uuden omistuksensa suhteessa ja vastike kirjattiin osakkeiden hankintamenon lisäykseksi.

Kertomusvuoden syyskuun alussa siirrettiin Kalevasta Henki-Sampoon yhtiöiden yhteisellä päätöksellä ja kaikkien 27 vakuutusentottajan suostumuksella Rahasto-Optimin sijoitusvakuutusten kanta. Näiden sijoitussidonnaisten henkivakuutusten hoito ei olisi ollut Kalevassa taloudellisesti järkevää uusien vakuutusten myynnin siirryttyä vuoden 1997 alussa Henki-Sampoon.

Kaleva myi Henki-Sammolle kertomusvuoden aikana omistus- tai käyttöoikeuden järjestelmiin, joita Henki-Sampo tarvitsee vuoden 1997 alussa käynnistämässään henkivakuutustoiminnassa ja jotka eivät siirtyneet eläkevakuutusliiketoiminnan siirron yhteydessä.

Sampo-ryhmä, sen yhteistoimintayhtiöt Eläke-Varma ja Nova sekä Yrittäjien Fennia julkistivat 6.11.1997 suunnitelman henki- ja työeläkevakuutusta koskevasta rakennejärjestelystä, joiden tuloksena vakuutusyhtiöryhmittymät selkiytyvät merkittävästi.

Suunnitelman mukaan Henki-Sampo ja Sammon osakkuusyhtiö Nova yhdistyvät. Työeläkevakuutusta koskevan järjestelyn toteuduttua Sampo ostaa Yrittäjien Fennialta sen omistaman neljänneksen Novan osakepääomasta 200 miljoonan markan kauppahintaan. Henki-Sammon ja Novan yhdistymisen on tarkoitus tulla voimaan 31.12.1998. Uuden yhtiön nimi on Vakuutusosakeyhtiö Henki-Sampo. Sopimuksen mukaan Sammon konserniyhtiöt omistavat uudesta yhtiöstä vähintään 60 prosenttia ja Eläke-Sammosta ja Eläke-Varmasta muodostettava uusi työeläkevakuutusyhtiö Varma-Sampo vähintään 34 prosenttia. Kalevan omistusosuudeksi tulee noin 5 prosenttia.

Toteutuakseen rakennejärjestelyt vaativat vielä asianomaisten hallintoelinien ja eri viranomaistahojen hyväksymisen.

Kalevan hallitus valtuutti 3.11.1997 pitämässään kokouksessa hallituksen puheenjohtajan jatkamaan Kalevan osalta neuvotteluja tavoitellun rakennejärjestelyn aikaansaamiseksi.

Hallitus hyväksyi 10.12.1997 pitämässään kokouksessa 6.11.1997 päivätty Henki-Sammon ja Novan väliseen rakennejärjestelyyn liittyvät sopimukset Kalevaa koskevin osin.

Hallinto

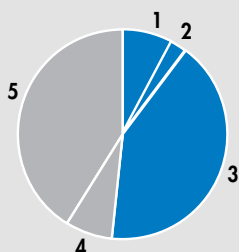
Varsinaisessa yhtiökokouksessa 21.5.1997 hallintoneuvoston jäsenmääräksi vahvistettiin 23. Erovuoroisista hallintoneuvoston jäsenistä uudeksi kolmivuotiskaudeksi valittiin professori Sten-Olof Hansén, pääsihteeri Jukka Huovila, pääjohtaja Jussi Huttunen, kouluneuvos Erkki Kangasniemi, toimitusjohtaja Heikki Kääpä, kaupunginjohtaja Matti Pelttari ja taluspäällikkö Erkki Toivonen. Uudeksi jäseneksi valittiin mediajohtaja Matti Laamanen kolmivuotiskaudeksi.

Hallintoneuvosto valitsi 29.10.1997 pitämässään kokouksessa uudelleen puheenjohtajakseen kaupunginjohtaja Matti Pelttarin ja varapuheenjohtajakseen hallituksen puheenjohtajan Klaus Sohlbergin seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen jälkeen pidettävään vaaliin saakka.

Hallituksen jäseninä toimivat koko kertomusvuoden ajan pääjohtaja Jouko K. Leskinen puheenjohtajana, varatoimitusjohtaja Hannu Kokkonen varapuheenjohtajana sekä toimitusjohtaja Markku Hyvärinen, arvopaperijohtaja Sirpa Mannila, toimitusjohtaja Matti Rantanen ja toimitusjohtaja Matti Ruohonen muina jäseninä. Erovuorossa olleet Markku Hyvärinen ja Matti Ruohonen valittiin hallintoneuvoston kokouksessa 29.10.1997 uudelleen kolmivuotiskaudeksi.

Kalevan maksutulo asiakkaittain 1997, %
(814,6 Mmk)

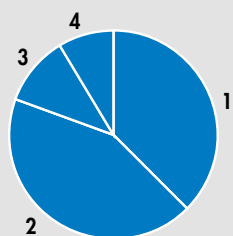
Yksityistalousasiakkaat

1	Ryhmä-Sampo	7,8 %
2	Muu ryhmähenkivakuutus	2,6 %
3	Yksilöllinen henkivakuutus	41,3 %

Yritysasiakkaat

4	Työntekijäin ryhmähenkivakuutus	7,1 %
5	Yksilöllinen henkivakuutus	41,2 %

Kalevan sijoituskanta 31.12.1997
(Käyvin arvoin 4 537 Mmk)

1	Joukkovelkakirjalainat	37,5 %
2	Osakkeet	43,0 %
3	Kiinteistöt	10,8 %
4	Muut sijoitukset	8,7 %

Marraskuun 10. ja 28. päivän välisenä aikana toimitetulla postiaanestyksellä valittiin yhtiön erovuoroisten luottamusmiesten tilalle 15 uutta luottamusmiestä. Yhtiön noin 276 000 osakkaasta äänioikeuttaan käytti runsaat 51 000 osakasta eli 18,6 prosenttia.

Kalevan 125-vuotisjuhlat

Kaleva ja samalla koko suomalainen henkivakuutustoiminta täyttää 125 vuotta vuonna 1999. Kalevan hallitus asetti 10.6.1997 pitämässään kokouksessa toimitusjohtajan johdolla toimivan juhlatoimikunnan valmistelemaan juhluvuoden tapahtumia.

Kalevan 125-vuotiseen toimintaan liittyen hallitus päätti 24.9.1997, että Kalevan myöntämille kuolemantapausriskiturville annetaan vuosina 1998–2000 10 prosentin ylimääräinen lisäetu.

Konsernin rakenne

Keskinäisen Vakuutusyhtiön Kalevan konserniin kuului 31.12.1997 emoyhtiön lisäksi 19 suomalaista asunto- ja kiinteistöyhtiötä sekä Alankomaissa toimiva Kaleva Real Estate Holding B.V., joka muodostaa konsernin omistamiensa kahden kiinteistöyhtiön kanssa. Tämä konserni on Kalevan alakonserni.

Kalevan osakkuusyrittäjä Finanssi-Sampo Oy on yhdistetty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Omistus Henki-Sammossa aleni yhtiön osakepääoman korotuksen seurauksena 19,5 prosenttiin, joten Henki-Sampo ei enää käsitelty osakkuusyrittäjänsä.

TOIMINNAN TULOS

Vakuutusmaksutulo

Kalevan ensivakuutusmaksutulo nousi kertomusvuoden alussa toteutuneesta eläkevakuutusliiketoiminnan siirrosta huolimatta lähes 815 miljoonaan markkaan, mikä oli noin kaksinkertainen budjetoituun nähden.

Maksutulosta yksilöllisen henkivakuutuksen osuus oli 674 miljoonaa markkaa, josta valtaosan muodostivat lisäsijoitukset yritysten ja erityishenkilöiden ennen vuotta 1997 ottamiin Optimi-säästövakuutuksiin. Työntekijäin ryhmähenkivakuutuksesta kirjattiin maksutuloa runsaat 57 miljoonaa markkaa ja muusta ryhmähenkivakuutuksesta noin 83 miljoonaa markkaa.

Ennakkotietojen mukaan Kalevan markkinaosuus kotimaisessa ensivakuutuksessa oli 7,2 prosenttia. Kalevan ja Henki-Sammon yhteenlaskettu ensivakuutusmaksutulo kasvoi 8,6 prosenttia ja oli 1 857 miljoonaa markkaa. Rakennearjojen osapuolena vuoden 1997 alussa olleiden Sammon henkivakuutusyhtiöiden yhteenlaskettu markkinaosuus nousi siten vuoden 1996 14,4 prosentista 16,5 prosenttiin.

Sijoitustoiminta

Kalevan sijoituskanta oli kertomusvuoden päättyessä markkina-arvoltaan runsaat 4,5 miljardia markkaa. Sijoituksesta 46 prosenttia oli korkosijoituksia, 43 prosenttia osakkeita ja 11 prosenttia kiinteistöinvestointeja. Sijoituksiin liittyvät arvostuserot nousivat tilivuoden aikana 733 miljoonaan markkaan. Arvostuserojen 340 miljoonan markan kasvusta Kalevan omistamien Vakuutusosakeyhtiö Sammon osakkeiden osuus oli runsaat 190 miljoonaa markkaa.

Liiketoimintasiirrossa Kalevaan jäänyt omaisuus oli jakautumaltaan ja tuottoarvoltaan hyvä. Uusissa sijoituksissa jatkettiin sijoituskannan hallittua hajauttamista Suomen markkinoiden ulkopuolelle. Sekä ulkomaisia korkosijoituksia että osake- ja osakerahasto-sijoituksia kasvatettiin noin 100 miljoonalla markalla. Uudet kotimaiset sijoitukset kohdistuivat pääosin pörssi-osakkeisiin.

Kertomusvuoden päättyessä ulkomaisien sijoitusten osuus Kalevan sijoituskannassa oli 20 prosenttia, mikä vas-

taa yhtiölle vuodelle 1997 asetettua tavoitetta. Osakkeista kansainvälisten sijoitusten osuus oli 27 prosenttia ja korkoinstrumenteista 18 prosenttia.

Kiinteistöjen vajaakäyttöaste aleni markkinoiden kehitystä nopeammin ja oli vuoden 1997 päättyessä vain 1,2 prosenttia rakennetusta kiinteistökannasta. Käyville arvoille laskettu kiinteistö-kannan nettotuottoaste oli 6,3 prosenttia.

Kalevan sijoitustoiminnan nettotuotto vuonna 1997 oli 270,5 miljoonaa markkaa. Tuottoihin sisältyy myyntivoittoa ja arvonalennusten palautuksia noin 130 miljoonaa markkaa. Pääosa myyntivoitoista tehtiin kotimaisista pörsiosakkeista ja joukkovelkakirjalainoista.

Sijoitustoiminnan kuluihin sisältyy arvopaperien arvonalennuksia ja myyntitappioita 39 miljoonaa markkaa. Kalevan arvopaperisalkun tuotto oli kertomusvuonna 12,8 prosenttia ilman käyttöomaisuuteen luettavia osakkeita ja runsaat 20 prosenttia ne mukaan lukien.

Valuuttamääräiset sijoitukset on pääosin suojattu kurssiriskiltä termiinisopimuksilla. Valuuttojen terminoinnista syntyi nettotappiota noin 19 miljoonaa markkaa pääsijoitusvaluuttojen vahvistuessa Suomen markkaan nähden. Vastaavasti kurssimuutoksista aiheutunut positiivinen erä sisältyy suojattujen valuuttasijoitusten markkina-arvoon tili-vuoden päättyessä.

Vastuuelka, asiakashyvitykset

Kalevan vastuuelka oli vuoden 1997 päättyessä 3 863 miljoonaa markkaa, josta korvausvastuun osuus oli 226 miljoonaa markkaa. Korvausvastuuseen sisältyy 84 miljoonan markan suuruinen tasoitust määrä.

Vakuutusmaksuvastuuseen on varattu vakuutussäästöille vuodelta 1997 annettavaan asiakashyvityksiin 64 miljoonaa markkaa sekä tulevien vuosien hyvityksiä varten 50 miljoonaa markkaa. Vakuutusmaksuvastuuseen sisältyy myös 15 miljoonan markan lisäetuvaraus vuosina 1998–2000 juhlaetuna 10 prosenttil-

la korotettuja kuolemantapausriskisum-mia varten.

Kaikille Kalevan säästöhenkivakuu-tuksille annettiin 2 prosentin asiakas-hyvitys 4,5 prosentin laskuperustekoron lisäksi. Kalevan antamat hyvitykset kuu-luivat alan korkeimpiin.

Korvauskulut

Kalevan korvauskulut olivat yhteensä 436 miljoonaa markkaa. Korvausvastuu kasvoi vuoden 1997 aikana liiketoimin-tasiirron jälkeisestä määrästäään vain noin 8 miljoonalla markalla. Maksetut korva-ukset olivat 447 miljoonaa markkaa, josta jälleenvakuuttajien maksettavaksi tuli noin 20 miljoonaa markkaa.

Korvauksiin sisältyy takaisinostoja runsaat 196 miljoonaa markkaa, mistä yritysten ja yhteisöjen ottamien sijoitus-vakuutusten osuus oli noin kaksi kol-mannesta. Sovitun vakuutusajan päätty-essä maksettiin pääomasuorituksia 69 miljoonaa markkaa.

Riskiliikkeen tulos oli edelleen hyvä. Kuolemantapauskorvauksia maksettiin 92 miljoonaa markkaa sekä sairaus- ja työkyvyttömyyskorvauksia 78 miljoonaa markkaa.

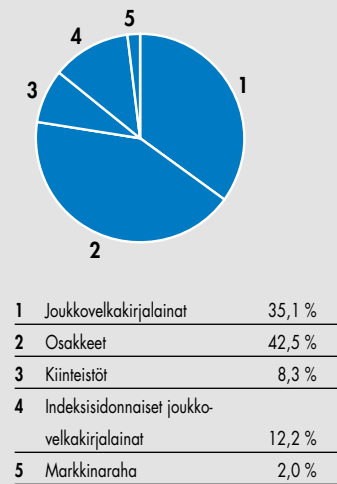
Liikekulut, henkilöstö

Yhtiön liikekulut olivat runsaat 85 mil-joonaa markkaa. Budjetoitua 10 prosent-tia suuremmat liikekulut olivat pääosin seurausta odotettua myönteisemmästä maksutulo- ja volyymikehityksestä. Myös kertomusvuonna järjestetyt luottamus-miesten vaalit kasvattivat tilapäisesti liikekuluja.

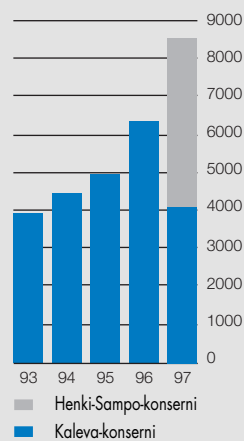
Konsernin palveluksessa oli keski-määrin 33 henkilöä valtaosan siirryttyä vuoden 1997 alussa Henki-Sampoon hoitamaan sen käynnistämää liiketoi-mintaa. Kaleva osti vakuutustoiminnan palveluja Henki-Sammolta yhteensä noin 20 miljoonalla markalla. Vastaavasti Henki-Sampo osti jonkin verran suoriteita Kalevan henkilöstöltä.

Kalevan konsernin henkilöstökulut olivat 13,9 miljoonaa markkaa, josta hal-lintoneuvoston ja hallituksen jäsenille

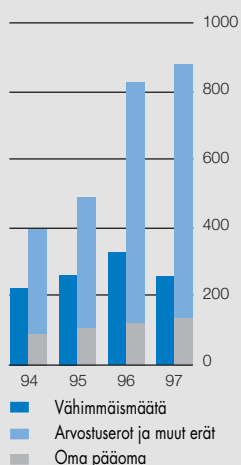
Ulkomaisten sijoitusten jakauma 1997, %
(Käyvin arvo 967 Mmk)

Tase, Mmk

Kalevan toimintapääoma, Mmk

sekä toimitusjohtajalle maksetut palkat ja palkkiot olivat yhteensä 252 960 markkaa.

Tulos ja vakavaraisuus

Kalevan konsernin taloudellinen tulos liiketoimintasiirron jälkeisenä toimintavuonna oli hyvä. Konsernin tilikauden voitto oli verojen jälkeen 22,2 miljoonaa markkaa. Emoyhtiössä tilikauden voitto oli 24,5 miljoonaa markkaa.

Emoyhtiö teki tilinpäätöksessä suunnitelman mukaiset poistot, kuitenkin enintään elinkeinoverolain sallimat enimmäispoistot. Tehdyt poistot olivat yhteensä 4,2 miljoonaa markkaa, jotka olivat 0,3 miljoonaa markkaa suunnitelman mukaisia poistoja suuremmat. Poistoero oli tilinpäätöksessä 8,5 miljoonaa markkaa.

Luottotappiovaraus purkautui 0,2 miljoonalla markalla luottokannan edelleen supistuttua. Varausten kokonaismäärä oli tilivuoden päättyessä 12,7 miljoonaa markkaa.

Kalevan vakavaraisuus vahvistui vuoden 1997 aikana merkittävästi. Toimintapääoma oli tilinpäätöksessä 878,4 miljoonaa markkaa, joka on 3,5-kertainen vaadittuun vähimmäismäärään nähden. Yhtiön vakavaraisuuspääoma eli toimintapääoma lisättyä tasoitustamäärällä oli 962,6 miljoonaa markkaa eli 25,5 prosenttia omalla vastuulla olevast vastuuvälästä, josta on vähennetty tasoitustamäärä.

Kalevan konsernin taseen loppusumma oli 4 156 miljoonaa markkaa ja oma pääoma 149,6 miljoonaa markkaa, josta vapaata omaa pääomaa oli 86,5 miljoonaa markkaa.

Merkittävät tapahtumat tilikauden jälkeen

Henki-Sammon ja Novan hallitukset hyväksyivät ja allekirjoittivat 27.2.1998 Henki-Sammon sulautumista Novaan koskevan sulautumissuunnitelman, joka esitetään Henki-Sammon ja Novan yhtiökokousten hyväksyttäväksi. Sulautumiseen, jonka on tarkoitus tulla voimaan

31.12.1998, tarvitaan sosiaali- ja terveysministeriön suostumus.

Fuusiovastikkeena Henki-Sammon osakkeenomistajille annetaan Novan uusia osakkeita siten, että 110 Henki-Sammon osaketta vastaan annetaan 3 Novan uutta osaketta. Novan osakepääomaa korotetaan sulautumisvastikkeen suorittamiseksi enintään 20 429 000 markalla. Fuusion toteuduttua ja Varma-Sammon myytyä sovitun mukaisesti osan omistamistaan uuden Henki-Sammon osakkeista Sammolle jakaantuu Henki-Sammon omistus seuraavasti: Sampo-konserni omistaa osakkeista ja äänistä 60,0 prosenttia, Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Varma-Sampo 35,2 prosenttia ja Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva 4,8 prosenttia.

Tulevaisuuden näkymät

Kalevan toiminta painottuu tulevaisuudessa nykyistä selvemmin palkansaaja- ja toimihenkilöjärjestöjen ryhmähenki-

vakuutuksiin, kun yhtiö ei myy uusia säästömuotoisia henkivakuutuksia. Vaikka lisäijoituksia vanhoihin sijoitusvakuutuksiin tehdään edelleen merkittävästi, jäänee Kalevan maksutulo vuonna 1998 selvästi kertomusvuoden maksutuloa alhaisemmaksi.

Kalevan vahva vakavaraisuusasema sekä hyvä tuloskunto mahdollistavat sen harjoittaman liiketoiminnan menestyksekkään hoitamisen. Lisäksi yhtiöllä on merkittävä, noin 5 prosenttia omistusosuus sekä Vakuutusosakeyhtiö Sammossa että sen tytäryhtiössä, uudessa Henki-Sammossa.

Henkivakuutusmarkkinoiden ja rakenteiden voimakas kehitys jatkunee myös lähivuosina. Omasta osuudestaan kunniakkaasti suoriutunut Kaleva ja sen lähes 300 000 vakuutuksenottajaa voivat varsin turvallisilla mielin valmistautua yhtiön ja samalla koko suomalaisen henkivakuutus toiminnan lähestyvään 125-vuotisjuhlavuoteen. ☐

HALLITUKSEN VOITONJAKOEHDOTUS

Kalevan konsernin jakokelpoinen vapaa oma pääoma oli tilinpäätöksessä 67 131 320,40 markkaa.

Hallitus ehdottaa, että emoyhtiön tilikauden voitto 24 504 612,05 markkaa ja edelliseltä tilikaudelta siirtyneet voittovarot 428 513,53 markkaa, yhteensä 24 933 125,58 markkaa, käytettäisiin siten, että takuupääomalle maksetaan korkoa 5 000 000 markkaa, hallituksen käytettäväksi yleishyödyllisiin tarkoituksiin varataan 50 000 markkaa, 19 500 000 markkaa siirretään varmuusrahastoon ja loput 383 125,58 markkaa jätetään tulostilille.

Jos ehdotus hyväksytään, yhtiön rahastot ovat seuraavat:

Sidottu		
Takuupääoma	mk	50 000 000,00
Pohjarahasto	mk	1 000 000,00
Vapaa		
Varmuusrahasto	mk	89 000 000,00
Rahastot yhteensä	mk	140 000 000,00

KONSERNITULOSLASKELMA

1 000 mk	Liite	1.1.-31.12.1997		1.1.-31.12.1996	
Vakuutustekninen laskelma					
Vakuutusmaksutulo					
Vakuutusmaksutulo	1	814 675		1 709 200	
Jälleenvakuuttajien osuus		-32 031	782 643	-28 990	1 680 211
Sijoitustoiminnan tuotot			377 684		567 766
Sijoitusten arvonkorotus			1 519		486
Korvauskulut					
Maksetut korvaukset	2	-447 748		-464 914	
Jälleenvakuuttajien osuus		19 336	-428 411	14 365	-450 549
Korvausvastuun muutos					
Kokonaismuutos		455 356		-104 561	
Kannanluovutus		-464 648		-	
		-9 292		104 561	
Jälleenvakuuttajien osuus		1 384	-7 908	443	-104 117
			-436 320		-554 666
Vakuutusmaksuvastuun muutos					
Vakuutusmaksuvastuun muutos	3				
Kokonaismuutos		1 680 210		-1 347 437	
Kannanluovutus		-2 183 967		-	
		-503 757		-1 347 437	
Jälleenvakuuttajien osuus		5 469	-498 287	6 524	-1 340 913
Liikekulut			-85 275		-151 516
Sijoitustoiminnan kulut			-114 485		-195 504
Sijoitusten arvonkorotuksen oikaisu			-		-1 350
Muut vakuutustekniset kulut			-569		-1 211
Vakuutustekninen tulos			26 911		3 302

1 000 mk	1.1.-31.12.1997		1.1.-31.12.1996	
Muu kuin vakuutustekninen laskelma				
Muut tuotot				
Konsernireservin tuloutus	53		1 070	
Muut tuotot	170	222	35	1 105
Muut kulut				
Konserniliikearvon poisto		-1 289		-2 007
Välittömät verot varsinaisesta toiminnasta				
Tilikauden verot	-7 525		-10 039	
Aikaisempien tilikausien verot	776		284	
Laskennallisen verovelan muutos	-39	-6 787	7 491	-2 264
Osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista verojen jälkeen		3 142		-1 968
Tilikauden voitto/tappio ennen vähemmistöosuutta		22 199		-1 832
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta		-		-
Konsernin voitto/tappio tilikaudelta		22 199		-1 832

KALEVA
KONSERNITASE

1 000 mk	Liite	31.12.1997	31.12.1996
VASTAAVAA			
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet		–	3 570
Konserniliikearvo		3 048	6 775
Muut pitkävaikutteiset menot		4 718	14 187
		7 766	24 532
Sijoitukset			
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		512 043	947 472
Sijoitukset osakkuusyrityksiin			
Osakkeet ja osuudet	7	79 805	96 748
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	7	1 405 914	1 906 618
Rahoitusmarkkinavälineet		1 761 042	2 828 208
Kiinnelainasaamiset		25 043	35 901
Muut lainasaamiset		90 304	141 146
Talletukset		38 600	47 500
		3 320 903	4 959 373
		3 912 751	6 003 593
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset			
		–	7 805
Saamiset			
Ensivakuutustoiminnasta			
Vakuutuksenottajilta		4 388	10 914
Jälleenvakuutustoiminnasta		326	–
Muut saamiset		5 710	3 431
		10 424	14 345
Muu omaisuus			
Aineelliset hyödykkeet			
Kalusto		567	3 550
Muut aineelliset hyödykkeet		14	14
		581	3 564
Rahat ja pankkisaamiset			
		98 110	86 308
		98 691	89 873
Siirtosaamiset			
Korot ja vuokrat		77 867	139 129
Muut siirtosaamiset		48 096	76 426
		125 964	215 555
		4 155 596	6 355 703

1 000 mk	Liite	31.12.1997		31.12.1996	
VASTATTAVAA					
Oma pääoma	8				
Sidottu					
Pohjarahasto		1 000		1 000	
Takuupääoma	9	50 000		50 000	
Arvonkorotusrahasto		12 000	63 000	12 000	63 000
Vapaa					
Varmuusrahasto		69 500		53 500	
Muut vapaat rahastot		134		11 061	
Muuntoerot		-417		-683	
Edellisten tilikausien voitto/tappio		-4 850		5 085	
Tilikauden voitto		22 199	86 565	-1 832	67 131
			149 565		130 131
Vähemmistöosuus			-		18 066
Varaukset					
Konsernireservi			211		2 744
Vakuutustekninen vastuvelka					
Vakuutusmaksuvastuu		3 669 038		5 341 502	
Jälleenvakuuttajien osuus		-31 687	3 637 352	-26 218	5 315 285
Korvausvastuu		231 773		687 129	
Jälleenvakuuttajien osuus		-6 157	225 616	-4 773	682 356
			3 862 968		5 997 641
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuvelka			-		7 746
Jälleenvakuutustallettevelat			1 595		-
Velat					
Jälleenvakuutustoiminnasta		12 091		2 748	
Lainat rahoituslaitoksilta		-		60 888	
Laskennallinen verovelka		6 534		7 978	
Muut velat		90 965	109 589	76 888	148 502
Saadut ennakot ja siirtovelat			31 669		50 873
			4 155 596		6 355 703

EMOYHTIÖN TULOSLASKELMA

1 000 mk	Liite	1.1-31.12.1997		1.1-31.12.1996	
Vakuutustekninen laskelma					
Vakuutusmaksutulo					
Vakuutusmaksutulo	1	814 675		1 709 200	
Jälleenvakuuttajien osuus		-32 031	782 643	-28 990	1 680 211
Sijoitustoiminnan tuotot	5		390 002		571 545
Sijoitusten arvonkorotus	5		1 519		486
Korvauskulut					
Maksetut korvaukset	2	-447 748		-464 914	
Jälleenvakuuttajien osuus		19 336	-428 411	14 365	-450 549
Korvausvastuun muutos					
Kokonaismuutos		455 356		-104 561	
Kannanluovutus		-464 648		-	
		-9 292		-104 561	
Jälleenvakuuttajien osuus		1 384	-7 908	443	-104 117
			-436 320		-554 666
Vakuutusmaksuvastuun muutos					
Vakuutusmaksuvastuun muutos	3				
Kokonaismuutos		1 680 210		-1 347 437	
Kannanluovutus		-2 183 967		-	
		-503 757		-1 347 437	
Jälleenvakuuttajien osuus		5 469	-498 287	6 524	-1 340 913
Liikekulut	4		-85 275		-151 516
Sijoitustoiminnan kulut	5		-120 990		-196 530
Sijoitusten arvonkorotuksen oikaisu	5		-		-1 350
Muut vakuutustekniset kulut			-569		-1 211
Vakuutustekninen tulos			32 724		6 056

1 000 mk	1.1-31.12.1997		1.1-31.12.1996	
Muu kuin vakuutustekninen laskelma				
Muut tuotot		170		35
Muut kulut				
Liikearvon poisto		-		-2 491
Välittömät verot varsinaisesta toiminnasta				
Tilikauden verot	-9 079		-9 888	
Aikaisempien tilikausien verot	776	-8 303	284	-9 604
Voitto/tappio varsinaisesta toiminnasta verojen jälkeen		24 591		-6 003
Poistoeron lisäys/vähennys		-257		4 774
Vapaaehtoisten varausten vähennys				
Luottotappiovaraus	171		1 337	
Siirtymävaraus	-	171	21 070	22 407
Tilikauden voitto		24 505		21 178

EMOYHTIÖN TASE

1 000 mk	Liite	31.12.1997	31.12.1996
VASTAAVAA			
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet		–	3 570
Muut pitkävaikutteiset menot		4 718	14 187
		4 718	17 757
Sijoitukset			
	6		
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		221 881	578 220
Lainasaamiset konserniyrityksiltä		183 448	191 927
		405 329	770 146
Sijoitukset osakkuusyrityksiin			
Osakkeet ja osuudet	7	75 000	91 000
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	7	1 408 165	1 908 869
Rahoitusmarkkinavälineet		1 761 042	2 828 208
Kiinnelainasaamiset		25 043	35 901
Muut lainasaamiset		90 304	141 146
Talletukset		38 600	47 500
		3 323 154	4 961 624
		3 803 483	5 822 770
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset			
		–	7 805
Saamiset			
Ensivakuutustoiminnasta			
Vakuutuskenottajilta		4 388	10 914
Jälleenvakuutustoiminnasta		326	–
Muut saamiset		41 780	59 657
		46 494	70 571
Muu omaisuus			
Aineelliset hyödykkeet			
Kalusto		567	3 550
Muut aineelliset hyödykkeet		14	14
		581	3 564
Rahat ja pankkisaamiset			
		96 616	82 120
		97 197	85 684
Siirtosaamiset			
Korot ja vuokrat		77 699	135 898
Muut siirtosaamiset		47 324	75 889
		125 023	211 786
		4 076 916	6 216 373

1 000 mk	Liite	31.12.1997		31.12.1996	
VASTATTAVAA					
Oma pääoma	8				
Sidottu					
Pohjarahasto		1 000		1 000	
Takuupääoma	9	50 000	51 000	50 000	51 000
Vapaa					
Varmuusrahasto		69 500		53 500	
Hallituksen käyttövarat		134		114	
Edellisten tilikausien voitto/tappio		429		301	
Tilikauden voitto		24 505	94 567	21 178	75 092
			145 567		126 092
Varaukset					
Kertynyt poistoero			8 542		19 956
Vapaaehtoiset varaukset					
Luottotappiovaraus			4 182		5 645
			12 724		25 601
Vakuutustekninen vastuovelka					
Vakuutusmaksuvastuu		3 669 038		5 341 502	
Jälleenvakuuttajien osuus		-31 687	3 637 352	-26 218	5 315 285
Korvausvastuu		231 773		687 129	
Jälleenvakuuttajien osuus		-6 157	225 616	-4 773	682 356
			3 862 968		5 997 641
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelka			-		7 746
Jälleenvakuutustallettevelat			1 595		-
Velat					
Jälleenvakuutustoiminnasta		12 091		2 748	
Muut velat		12 627	24 717	10 789	13 537
Saadut ennakot ja siirtovelat			29 346		45 756
			4 076 916		6 216 373

LIIEKPÄÄOMAVIRTALASKELMA

1 000 mk	Konserni		Emoyhtiö	
	1997	1996	1997	1996
Varojen lähteet				
Tulorahoitus				
Voitto/tappio ennen korkokuluja, satunnaiseriä, varauksia ja veroja	30 681	1 944	34 396	5 396
Muu tulorahoitus	–	1 672	–	–
Oikaisuerät:				
Vastuuvelan muutokset	–2 142 419	1 445 030	–2 140 745	1 445 030
Sijoitusten arvonalennukset ja arvonorotukset	34 680	1 763	33 666	1 763
Poistot	13 346	30 538	3 909	15 902
Varojen lähteet yhteensä	–2 063 712	1 480 947	–2 068 774	1 468 091
Varojen käyttö				
Voitonjako				
Vieraan pääoman korot	1 733	1 511	1 502	1 795
Verot	6 748	9 755	8 303	9 604
Osingot	5 000	5 000	5 000	5 000
Muu voitonjako	30	5	30	5
	13 512	16 272	14 834	16 403
Sijoitukset				
Sijoitusten lisäys	–2 041 433	1 428 075	–1 980 330	1 361 359
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden lisäys	–12 203	4 766	–12 246	9 455
	–2 053 636	1 432 842	–1 992 575	1 370 814
Pääoman palautukset				
Pitkäaikaisen vieraan pääoman vähennys	60 888	–25 693	–	45 571
Vähemmistöosuuden vähennys	18 066	20 050	–	–
Oman pääoman vähennys	–15 022	496	–	–
	63 932	–5 148	–	45 571
Varojen käyttö yhteensä	–1 976 192	1 443 966	–1 977 741	1 432 788
Liikepääoman lisäys/vähennys	–87 520	36 981	–91 033	35 303
Liikepääoman muutos				
Saamisten muutos	–3 966	–32 978	–24 076	–14 094
Rahojen ja pankkisaamisten muutos	11 802	–20 053	14 496	–23 480
Siirtosaamisten muutos	–89 591	64 358	–85 114	61 592
	–81 756	11 327	–94 694	24 018
Jälleenvakuutustallettevelkojen muutos	–1 595	–	–1 595	–
Velkojen muutos	–23 374	25 809	–11 180	8 945
Siirtovelkojen muutos	19 205	–155	16 436	2 340
	–5 764	25 654	3 661	11 285
Liikepääoman lisäys/vähennys	–87 520	36 981	–91 033	35 303

ERITTELYT

1 VAKUUTUSMAKSUTULO

1 000 mk	Konserni / Emoyhtiö	
	1997	1996
Ensivakuutus	814 635	1 709 250
Jälleenvakuutus		
Henkijälleenvakuutus	271	208
Kokonaisvakuutusmaksutulo	814 907	1 709 458
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista	-232	-258
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	814 675	1 709 200

ENSIVAKUUTUKSEN KOKONAISVAKUUTUSMAKSUTULO

Henkivakuutus		
Yksilöllinen henkivakuutus	673 663	1 180 811
Työntekijäin ryhmähenkivakuutus	57 635	52 990
Muu ryhmähenkivakuutus	83 337	86 405
	814 635	1 320 207
Eläkevakuutus		
Yksilöllinen eläkevakuutus	-	374 251
Vapaamuotoinen työeläkevakuutus	-	14 792
	-	389 043
	814 635	1 709 250
Jatkuvat vakuutusmaksut	283 835	822 467
Kertamaksut	530 800	886 783
	814 635	1 709 250
Vakuutusmaksut sopimuksista, jotka oikeuttavat hyvitykseen	814 635	1 702 179
Vakuutusmaksut sijoitussidonnaisesta vakuutuksesta	-	7 071
	814 635	1 709 250

2 MAKSETUT KORVAUKSET

Ensivakuutus		
Henkivakuutus	248 928	265 315
Eläkevakuutus	-	73 986
	248 928	339 301
Takaisinostot	198 820	125 444
Jälleenvakuutus	-	168
Yhteensä	447 748	464 914

3 LISÄEDUT

Tilikautena päätettyjen henkivakuutuksen lisätujen vaikutus vakuutustekniseen tulokseen	142 239	127 088
---	---------	---------

4 KULUT TOIMINNOITTAIN

1 000 mk	Emoyhtiö	
	1997	1996
Korvausten hoitokulut (maksetut korvaukset)		
Suoraan kohdistetut	105	58
Osuus kiinteistä kuluista	11 723	11 971
	11 828	12 028
Liikekulut		
Vakuutusten hankintakulut		
Ensivakuutuksen palkkiot	14 183	16 553
Muut vakuutusten hankintakulut	32 226	78 337
	46 409	94 890
Vakuutusten hoitokulut	24 675	36 289
Hallintokulut	14 461	20 591
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot	-270	-253
	85 275	151 516
Sijoitusten hoitokulut (sijoitustoiminnan kulut)		
Suoraan kohdistetut *	15 486	31 721
Osuus kiinteistä kuluista	4 788	1 771
	20 274	33 493
Yhteensä	117 377	197 037

* Sisältää kiinteistöjen hoitokulut ja -vastikkeet sekä arvopapereiden säilytyskulut

5 SIOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTON ERITTELY

Sijoitustoiminnan tuotot

Tuotot sijoituksista osakkuusyhtiöihin		
Osinkotuotot	5 556	–
Tuotot kiinteistöisijoituksista		
Korkotuotot konserniyrityksiltä	15 158	18 998
Muut tuotot muilta kuin konserniyrityksiltä	42 304	89 886
	57 462	108 884
Tuotot muista sijoituksista		
Osinkotuotot	38 259	45 661
Korkotuotot konserniyrityksiltä	1 307	1 100
Muut korkotuotot	141 290	231 299
Muut tuotot muilta kuin konserniyrityksiltä	16 272	31 950
	197 128	310 010
Yhteensä	260 146	418 894
Palautuneet arvonalennukset	3 464	52 792
Myyntivoitot	126 393	99 860
Sijoitustoiminnan tuotot yhteensä	390 002	571 545

1 000 mk	Emoyhtiö	
	1997	1996
Sijoitustoiminnan kulut		
Kulut kiinteistösjoiituksista	38 450	63 788
Kulut muista sijoituksista	40 803	62 262
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut konserniyrityksille	189	283
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut muille kuin konserniyrityksille	1 333	1 511
Yhteensä	80 775	127 845
Arvonlennukset ja poistot		
Arvonlennukset	38 649	53 691
Rakennusten suunnitelmapoistot	1 197	4 371
	39 846	58 061
Myyntitappiot	369	10 623
Sijoitustoiminnan kulut yhteensä	120 990	196 530
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua	269 012	375 016
Sijoitusten arvonkorotus	1 519	486
Sijoitusten arvonkorotuksen oikaisu	–	–1 350
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	270 532	375 016
Osinkotuottoihin sisältyvä yhtiöveron hyvitys	10 885	10 061
Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus tuloslaskelman sijoitustoiminnan nettotuotosta	1 440	375
Muihin tuottoihin ja kuluihin muista sijoituksista sisältyvät		
Valuuttakurssivoitot	15 751	3 843
Valuuttakurssitappiot	34 903	29 567

6 EMOYHTIÖN SIOITUSTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO

1 000 mk	Jäljellä oleva hankintameno	1997 Kirjanpito- arvo	Käypä arvo	1996 Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpito- arvo	Käypä arvo
Kiinteistösiioitukset						
Kiinteistöt	40 403	50 832	52 570	94 174	156 152	174 670
Konserniyhtiöosakkeet	142 234	153 646	235 493	378 693	404 393	543 964
Muut kiinteistöosakkeet	17 402	17 402	20 331	17 674	17 674	20 360
Lainasaamiset konserniyrityksiltä	183 448	183 448	183 448	191 927	191 927	191 927
	383 488	405 329	491 842	682 468	770 146	930 920
Osakkuusyritykset						
Osakkeet ja osuudet	75 000	75 000	84 488	91 000	91 000	98 544
Muut sioitukset						
Osakkeet ja osuudet	1 408 165	1 408 165	1 864 864	1 908 869	1 908 869	2 139 436
Rahoitusmarkkinavälineet	1 761 042 *	1 761 042 *	1 941 876	2 828 208 *	2 828 208 *	3 128 700
Kiinnelainasaamiset	25 043	25 043	25 043	35 901	35 901	35 901
Muut lainasaamiset	90 304	90 304	90 304	141 146	141 146	141 146
Talletukset	38 600	38 600	38 600	47 500	47 500	47 500
	3 323 154	3 323 154	3 960 687	4 961 624	4 961 624	5 492 683
	3 781 642	3 803 483	4 537 017	5 735 092	5 822 770	6 522 148
* Sisältää korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi jaksotettua nimellisarvon ja hankintahinnan erotusta	-8 345			-8 248		
Kirjanpitoarvo sisältää						
Tuloutettuja arvonkorotuksia		21 842			84 238	
Muuta arvonkorotuksia		-			3 440	
		21 842			87 678	
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			733 533			699 378

7 KONSERNIN / EMOYHTIÖN KOTIMAISET OSAKKEET JA OSUUDET

Yhtiön nimi	Osakkeiden kpl-määrä	Omistus- osuus-%	Ääni- osuus-%	Nimellisarvo 1 000 mk	Kirjanpitoarvo 1 000 mk	Käypä arvo 1 000 mk
Osakkuusyritykset						
Finanssi-Sampo Oy *	800 000	50,00	50,00	40 000	75 000	84 488
Muut osakkeet ja osuudet						
Pörssiosakkeet						
Vakuutus						
Vakuutusosakeyhtiö Sampo *	2 477 596	4,07	5,57	12 388	237 899	420 549
Kuljetus ja liikenne						
Finnlines Oy	253 000	1,30	1,30	2 530	26 228	54 901
Kauppa						
Kesko Oy	485 000	0,54		4 850	29 668	41 807
Oy Stockmann Ab	55 000	0,38	0,06	1 100	14 950	18 700
Tamro Oyj	425 000	0,48	0,48	4 250	11 555	12 707
Metalliteollisuus						
Metra Oy Ab	340 000	0,63	0,81	6 800	29 035	43 644
Outokumpu Oyj	300 000	0,24	0,24	3 000	19 950	19 950
Rauma Oy	189 911	0,36	0,36	1 899	16 142	16 142
Rautaruukki Oy	331 000	0,25	0,25	3 310	14 479	14 564
Valmet Oyj Abp	434 000	0,56	0,56	4 340	32 193	32 637
Metsäteollisuus						
Enso Oyj	1 239 000	0,40	0,91	12 390	52 657	52 657
UPM-Kymmene Oyj	751 000	0,28	0,28	7 510	65 352	81 859
Monialayritykset						
Aspoyhtymä Oy	185 000	4,03	4,03	1 850	27 774	42 550
Instrumentarium Oy	50 000	0,25	0,32	500	9 500	9 500
Energia						
Espeen Sähkö Oyj	258 000	1,64	1,64	516	19 414	30 960
Elintarviketeollisuus						
Cultor Oyj	80 000	0,34	0,05	960	16 259	23 600
Huhtamäki Oy	108 000	0,36	0,04	2 160	20 137	24 300
Tietoliikenne ja elektroniikka						
Nokia Oyj	425 000	0,14	0,24	2 125	138 549	165 150
Kemianteollisuus						
Asko Oyj	255 000	0,72	0,72	2 550	11 027	24 735
Kemira Oyj	700 000	0,54	0,54	7 000	35 409	36 050
Neste Oy	143 000	0,15	0,15	1 430	14 632	18 876
Orion Yhtymä Oyj	449 680	0,64	1,16	4 497	64 754	64 754
Muu teollisuus						
Amer-Yhtymä Oyj	93 000	0,38	0,38	1 860	9 718	9 718
Muut pörssiosakkeet					50 298	76 101
Yhteensä					1 042 579	1 420 899
Sijoitusrahastot						
Alfred Berg Markka Sijoitusrahasto	1 951 227	–	–	–	20 000	20 710
Evli Korko Sijoitusrahasto	92 569	–	–	–	10 000	10 691
Evli Nordic Smaller Companies	100 000	–	–	–	10 000	10 087
Evli Valtionobligaatio	99 512	–	–	–	10 000	12 765
Gyllenberg European	40 000	–	–	–	20 000	21 830
Gyllenberg International	18 831	–	–	–	10 450	14 130
Yhteensä					80 450	90 213
Muut osakkeet					54 722	64 039
Kotimaiset osakkeet ja osuudet yhteensä					1 177 751	1 575 151

* Konsernitilinpäätöksessä Finanssi-Sampo Oy:n osakkeiden kirjanpitoarvo on 79 805 tmk ja Vakuutusosakeyhtiö Sammon osakkeiden kirjanpitoarvo 235 648 tmk. Finanssi-Sampo Oy:n tilikauden 1.1.–31.12.1997 tulos oli 6 284 tmk ja oma pääoma 31.12.1997 oli 160 940 tmk.

KONSERNIN / EMOYHTIÖN ULKOMAISET OSAKKEET JA OSUUDET

Yhtiön nimi	Osakkeiden kpl-määrä	Nimellisarvo 1 000 mk	Kirjanpitoarvo 1 000 mk	Käypä arvo 1 000 mk
Pörssiosakkeet *				
Norja				
Bergesen D-Y Asa	117 800	20 947	13 103	15 156
Kvaerner As	62 600	21 472	12 858	15 876
Ruotsi				
ABB AB	314 000	29 516	18 247	20 257
Astra AB	259 133	34 594	21 529	23 742
Hennes & Mauritz AB	52 500	18 375	10 051	12 611
Nordbanken Holding AB	997 500	44 788	20 275	30 738
Skanska AB	95 750	31 167	20 658	21 390
Volvo AB	117 700	25 070	13 125	17 206
Tanska				
Sophus Berendsen A/S	14 700	16 611	10 250	13 202
Tele Danmark A/S	75 700	32 172	21 311	25 571
Rahastot				
Citimarkets Global Emerging Markets	3 475		2 710	2 905
Fleming American Fledgeling Fund	93 592		24 401	36 848
JF Japanese Smaller Companies Trust	15 031		13 754	14 221
MFS American US Equity Fund	379 507		30 913	35 363
MFS US Emerging Growth Fund	197 550		23 173	33 796
Procuritas Capital Partners II	3		3 288	3 480
Schroder Euro Smaller Companies Fund	505 408		23 028	29 088
Schroder Japanese Equity Fund	752 473		22 739	22 739
Ulkomaiset osakkeet ja osuudet yhteensä			305 413	374 189

* omistus- ja ääniosuus kaikissa alle 0,5 %

8 KONSERNIN OMAN PÄÄOMAN MUUTOSLASKELMA

1 000 mk	1.1.1997	Lisäys	Vähennys	31.12.1997
Sidottu				
Pohjarahasto	1 000	–	–	1 000
Takuupääoma	50 000	–	–	50 000
Arvonkorotusrahasto	12 000	–	–	12 000
	63 000			63 000
Vapaa				
Varmuusrahasto	53 500	16 000		69 500
Muut vapaat rahastot	11 061	50	10 977	134
Muuntoerot	–683	266	–	–417
Edellisten tilikausien voitto/tappio	3 253	49 191	–57 295	–4 850
Tilikauden voitto	–	22 199		22 199
	67 131	87 440	–46 052	86 565
	130 131	87 440	–46 052	149 565

1 000 mk	1997	1996
Jakokelpoiset varat 31.12.		
Vapaa oma pääoma	86 565	67 131
Vapaaehtoiset varaukset ja poistoero vapaassa omassa pääomassa	-16 801	-22 387
	69 764	44 744
Vapaaehtoiset varaukset ja poistoero 31.12.		
Kertynyt poistoero	19 153	20 932
Luottotappiovaraus	4 182	5 645
Asuintalovaraus	-	1 914
	23 335	28 491
Laskennallinen verovelka vapaaehtoisista varauksista ja poistoerosta	-6 534	-7 978
Vähemmistöosuus vapaaehtoisista varauksista ja poistoerosta	-	1 873
Vapaaehtoiset varaukset ja poistoero vapaassa omassa pääomassa 31.12.	16 801	22 387

EMOYHTIÖN OMAN PÄÄOMAN MUUTOSLASKELMA

1 000 mk	1.1.1997	Lisäys	Vähennys	31.12.1997
Sidottu				
Pohjarahasto	1 000	-	-	1 000
Takuupääoma	50 000	-	-	50 000
	51 000			51 000
Vapaa				
Varmuusrahasto	53 500	16 000	-	69 500
Muut vapaat rahastot	114	50	30	134
Edellisten tilikausien voitto/tappio	21 479	-	21 050	429
Tilikauden voitto	-	24 505	-	24 505
	75 092	40 555	21 080	94 567
	126 092	40 555	21 080	145 567

9 TAKUUPÄÄOMAN ERITTELY

kpl	Konserni / Emoyhtiö	
	1997	1996
3 ääntä / osuus	50 000	50 000
Nimellisarvo / osuus (mk)	1 000	1 000
Yhtiön hallituksella ei ole valtuutusta takuupääoman korotukseen.		

ERITTELYT KALEVA
10 VASTUUT

1 000 mk	Emoyhtiö	
	1997	1996
Sijoitussitoumus	73 400	72 450
Johdannaissopimukset		
Korkojohdannaiset		
Ostetut optiosopimukset, kohde-etuus	–	13 932
käypä arvo *)	–	–33
Valuuttajohdannaiset		
Terminisopimukset, kohde-etuus	492 730	498 598
käypä-arvo	–1 811	502
Osakejohdannaiset		
Ostetut optiosopimukset, kohde-etuus	18 206	29 182
käypä arvo *)	3 691	8 969

*) Optiosopimusten käyvässä arvossa on otettu huomioon maksettu preemio.

11 EMOYHTIÖN TUNNUSLUVUT

1 000 mk	1997	1996	1995	1994
VAKAVARAIUUSTUNNUSLUVUT				
Toimintapääoma				
Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen	140 567	120 979	104 851	93 845
Vapaaehtoiset varaukset ja kertynyt poistoero	12 724	25 601	52 781	109 043
Omaisuuksien käypien arvojen ja taseen kirjanpito- arvojen välinen arvostusero	733 533	700 256	342 376	213 315
Aineettomat hyödykkeet ja muut erät	–8 410	–28 541	–19 596	–25 610
Toimintapääoma	878 414	818 295	480 413	390 593
Toimintapääoman vähimmäismäärä (VYL 11:4§)	247 448	318 242	254 911	219 877
Toimintapääoma-aste (%) (toimintapääoma/vähimmäismäärä)	355,0	257,1	188,5	177,6
Tasoituspääoma	84 206	81 127	100 672	91 663
Vakavaraisuuspääoma (toimintapääoma + tasoituspääoma)	962 620	899 422	581 084	482 256
Vakavaraisuuspääoma suhteessa omalla vastuulla olevaan vakuutustekniseen vastuuvélkaan vähennettynä tasoituspääomalla ja 75 %:lla sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvélasta (%)	25,5	15,2	13,0	12,4

1 000 mk	1997	1996	1995	1994
Suhteellinen vakavaraisuuspääoman muutos (%) Vakavaraisuuspääoman muutos ennen voitonjakoa ja asiakasetuja/(tilivuoden keskimääräinen muu omalla vastuulla oleva vastuovelka kuin tasoitusmäärä + vakavaraisuuspääoma 1.1.)	13,7	8,6	5,6	5,3
MUUT TUNNUSLUVUT				
Liikevaihto vakuutusmaksutulo ennen luottotappioita ja jälleenvakuuttajien osuutta + sijoitustoiminnan tuotot ja arvonnkorotukset + muut tuotot	1 206 598	2 281 525	1 349 583	1 185 811
Kokonaispääoman tuotto (käyvin arvoin), (%) (liikevoitto + vieraan pääoman korot ja kulut + vastuvelan perustekorko + arvonnkorotusrahastoon kirjattu arvonnkorotus/peruutus + sijoitusten arvostuserojen muutos)/(taseen loppusumma + sijoitusten arvostuserot) (nimittäjässä vuoden alun ja lopun keskiarvo) (alun tase liiketoimintasiirron jälkeen)	15,6	11,8	8,8	0,9
Liikekustannussuhde (%) (liikekulut + korvausten selvittelykulut) / kuormitustulot	102,1	138,6	141,2	137,8
Markkinaosuus (%) kokonaisvakuutusmaksutulo/kaikkien henkivakuutusyhtiöiden kokonaisvakuutusmaksutulo	7,2	14,4	12,6	19,7

Helsingissä 11. päivänä maaliskuuta 1998

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ KALEVA

Hallitus

Jouko K. Leskinen
Hallituksen puheenjohtaja

Hannu Kokkonen
Hallituksen varapuheenjohtaja

Matti Rantanen
Toimitusjohtaja

Markku Hyvärinen

Sirpa Mannila

Matti Ruohonen

Edellä oleva tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitotavan mukaisesti. Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Turussa 26. päivänä maaliskuuta 1998

Jaakko Nyman
KHT

Thor Nyroos
KHT

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Keskinäisen Vakuutusyhtiön Kalevan osakkaille

Olemme tarkistaneet Keskinäisen Vakuutusyhtiön Kalevan kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon vuodelta 1997. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja yhtiön hallinnosta.

Tilikauden aikaisesta tarkastuksesta on vastannut Jaakko Nyman, KHT, joka on antanut siitä erillisen kertomuksen.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallintoneuvoston, hallituksen ja toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta vakuutusyhtiö- ja osakeyhtiölain perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös on laadittu kirjanpitolaisten sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden sääntöjen ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaisten tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konsernitalinpäätöksineen voidaan vahvistaa ja vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallintoneuvostolle ja hallitukselle sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilivuodelta. Hallituksen esitys tuloksen käsittelystä on lain mukainen.

Turku, 26.3.1998

Thor Nyroos
KHT

Jaakko Nyman
KHT

HALLINTONEUVOSTO

Matti Pelttari, (-00),
puheenjohtaja,
kaupunginjohtaja,
Rovaniemen kaupunki

Klaus Sohlberg, (-98),
varapuheenjohtaja,
hallituksen puheenjohtaja,
Oy GW Sohlberg Ab

Olavi Borg, (-99),
professori,
Tampereen yliopisto

Sten-Olof Hansén, (-00),
professori,
Turun kauppakorkeakoulu

Kalevi Hemilä, (-99),
maa- ja metsätalousministeri

Vilho Hirvi, (-98),
kansliapäällikkö,
Opetusministeriö

Christina Holmlund, (-98),
puheenjohtaja,
Pankkitoimihenkilöliitto ry

Raija Hukkamäki, (-98),
II varapuheenjohtaja,
Terveystieteiden ammattijärjestö TEHY ry

Jukka Huovila, (-00)
pääsihteeri,
Teknisten Liitto TL ry

Jussi Huttunen, (-00),
pääjohtaja,
Kansanterveyslaitos KTL

Tapani Ilkka, (-98),
rehtori,
Suomen Urheiluopisto

Erkki Kangasniemi, (-00),
kouluneuvos,
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry

Lasse Koivu, (-99),
toimitusjohtaja,
Föreningen Konstsamfundet rf

Heikki Kyöstilä, (-98),
toimitusjohtaja,
Planmeca Oy

Heikki Kääpä, (-00),
toimitusjohtaja,
Kääpä Oy

Matti Laamanen, (-00),
mediajohtaja,
Kesko Oy

Arto Lahti, (-99),
professori,
Helsingin kauppakorkeakoulu

Kalevi Mattila, (-99),
Kaupunkitarkastaja

Hannu Penttilä, (-98),
varatoimitusjohtaja,
Oy Stockmann Ab

Katriina Perkkä-Jortikka, (-99),
puheenjohtaja,
Kunnallisvirkamiesliitto
KVL ry

Paavo Prepula, (-99),
toimitusjohtaja,
Interbank Osakepankki

Juha Toivola, (-99),
toimitusjohtaja,
Teollisuusvakuutus Oy

Erkki Toivonen, (-00),
talouspäällikkö,
Liikealan Ammattiliitto ry

(Suluissa toimikauden päättymisvuosi)

LUOTTAMUSMIEHET

Pirjo-Riitta Antvuori, (-01), kansanedustaja, Helsinki

Bengt Beijar, (-01), toimitusjohtaja, Vaasa

Peter Boström, (-05), toimitusjohtaja, Pietarsaari

Eero Broman, (-05), hallintojohtaja, Joensuu

Markku Honkasalo, (-05), toiminnanjohtaja, Pori

Jarmo Härmäläinen, (-01), toimitusjohtaja, Rovaniemi

Helena Jokinen, (-05), yrittäjä, Kerava

Kari Kantalainen, (-05), kansanedustaja, Tampere

Minna Karhunen, (-01), kansanedustaja, Hyvinkää

Erkki Karppinen, (-01), varatuomari, Kuopio

Pirkko Kempainen, (-01), asianajaja, Helsinki

Urpo Kivikari, (-01), professori, Turku

Mari Kiviniemi, (-05), kansanedustaja, Helsinki

Kari Kivirikko, (-05), professori, Oulu

Osmo Kurola, (-05), kansanedustaja, Rovaniemi

Tuula Laaksalo, (-05), markkinointipäällikkö, Vantaa

Juhani Lehtonen, (-05), I kaupungin lakimies, Turku

Tatu Leinonen, (-01), professori, Oulu

Seli Liesilinna, (-01), palkkasihteeri, Helsinki

Tomi Nurminen, (-05), everstiluutnantti, Kontioranta

Anneli Partanen, (-05), atk-asiantuntija, Helsinki

Pauli Pauhu, (-01), työnjohtaja, Tampere

Maija Perho, (-05), kansanedustaja, Turku

Anja Pirttijärvi, (-01), rehtori, Raah

Soile Romanoff, (-01), liikkeenharjoittaja, Lahti

Tapani Rotola-Pukkila, (-01), KHT-tilintarkastaja, Kauhajoki

Pauli Saapunki, (-01), kansanedustaja, Kuusamo

Aimo Sallinen, (-01), rehtori, Vihtari

Jorma Seppänen, (-05), rehtori, Oulu

Heimo Ylitalo, (-05), lääkäri, Rauma

(Suluissa toimikauden päättymisvuosi)

Kalevan takuupääoman omistajat 31.12.1997

	Osudet ¹⁾	%	Äänet ²⁾
Vakuutusosakeyhtiö Sampo	15 000	30	9
Vakuutusosakeyhtiö Eläke-Sampo	15 000	30	9
Finanssi-Sampo Oy	10 000	20	6
Teollisuusvakuutus Oy	5 000	10	3
Keskeytysvakuutus Oy Otso	5 000	10	3
Yhteensä	50 000	100	30

¹⁾ à 1 000 mk

²⁾ ennen leikkauksia, 3 ääntä per 5000 osuutta

Luottamusmiehillä, jotka edustavat yhtiökokouksessa 276 000 vakuutuksenottaja-osakasta, on yhteensä 30 ääntä. Takuupääoman omistajilla on yhteensä 30 ääntä ennen vakuutusyhtiölain 8 luvun 5 pykälän mukaisia äänimääräleikkauksia.

VAKUUTUSOSAKEYHTIÖ HENKI-SAMMON HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 1997

Alan kehitys

Vapaaehtoinen henki- ja eläkevakuutus-toiminta kehittyi Suomessa kertomusvuonna edelleen voimakkaasti, vaikka alan maksutulo jäi ennakkotietojen mukaan hieman edellisvuotista pienemmäksi eli 11,2 miljardiin markkaan. Kulu-neelle vuodelle leimallisia olivat rakenne-järjestelyt, joilla alalla toimivat vakuutusryhmittymät pyrkivät vahvistamaan ase-miaan henkivakuutusmarkkinoiden kas-vun edelleen jatkuessa. Rakennejärjes-telyjen seurauksena alalle syntyy koko-naan uusi kotimainen yhtiö, ja lisäänty-vässä määrin myös ulkomaiset yhtiöt ovat ulottaneet toimintansa Suomen markkinoille.

Alan maksutulokehitys oli vuonna 1997 kaksijakoinen. Vapaaehtoisten eläkevakuutusten maksutulo kasvoi run-saat 25 prosenttia sekä yksilöllisissä että ryhmävakuutuksissa ja nousi 3,5 miljar-diin markkaan. Henkivakuutuksista saa-tu maksutulo sen sijaan aleni 15 prosent-tia ja oli 7,7 miljardia markkaa. Erityi-sesti kertamaksuisten kapitalisaatio-sopimusten kysyntä väheni merkittävästi. Pankkiomisteisten henkivakuutusyh-tiöiden maksutulokehitys pysähtyi, ja nii-den yhteenlaskettu markkinaosuus vakiin-tui edellisen vuoden 40 prosenttiin.

Kiinnostus sijoitussidonnaisia va-kuutuksia kohtaan kasvoi selvästi ja ko-timaisten yhtiöiden niistä kirjaama maksutulo nousi yli puolen miljardin markan. Pääosin unit linked -tyyppisiä vakuutuksia tarjoavat ulkomaiset henki-vakuutusyhtiöt lienevät myös kasvatta-neet Suomen markkinoilta saamaansa maksutuloa. Ulkomaisten yhtiöiden ak-tivoituminen on lisännyt meklarien ja muiden samantyyppisten vakuutuksen-välittäjien painoarvoa myös kotimaisten yhtiöiden tuotteiden jakelussa.

Vakuutusäästöjen yhteismäärä suo-malaisissa henkivakuutusyhtiöissä nousi noin 12 miljardilla markalla runsaaseen 50 miljardiin markkaan. Yhtiöiden vaka-

varaisuusasema säilyi entisellä tyydyttä-vällä tasolla tai jopa vahvistui sijoitus-markkinoiden myönteisen kehityksen seurauksena. Vakavaraisuuden varmista-miseksi myös epäsuotuisissa olosuhteis-sa valvova viranomainen on asettamassa kotimaisille yhtiöille EU-direktiiveissä määritellyn minimitasoa ylittäviä vaka-varaisuussääntöjä.

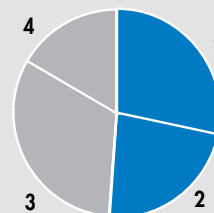
Vuoden 1997 aikana täsmennettiin vakuutusyhtiölain henkivakuutusta kos-kevaa ns. kohtuusperiaatetta ja sen käy-tännön soveltamista. Kohtuusperiaate vaikuttaa siihen, miten esimerkiksi arvostuserot jakautuvat pitkällä tähtä-mellä omistajien ja vakuutuksenottajien kesken. Suosituksena on, että yhtiöt jul-kaisevat ainakin vakuutuksenottajille annettavien lisäetujen ja niiden jatku-vuuden tavoitteet sekä yhtiön vakavarai-suustavoitteet. Koska vakavaraisuus-tavoitteilla on yleensä suora vaikutus lisä-etujen tasoon, ei kohtuusperiaatteen ny-kyistä selkeämpi konkretisointi ole mah-dollista ennen uusien vakavaraisuus-määräysten käyttöönottoa, mikä tapah-tunee kuluvan vuoden lopussa.

Henki-Sammon toiminnan käynnistyminen

Vuoden 1996 puolella tehtyjen päätösten perusteella Henki-Sampoon siirrettiin 1.1.1997 liiketoimintasiirtona Keskinäisestä Vakuutusyhtiöstä Kalevasta vastuu-velaltaan 2,6 miljardin markan suuruinen eläkevakuutusliiketoiminta ja Teollisuusvakuutuksesta vastuuvältaan noin 270 miljoonan markan suuruinen ulkomaista henkijälleenvakuutusta kos-keva liiketoiminta sekä näitä vastaavat kateomaisuudet. Lisäksi Henki-Sampo käynnisti vuoden 1997 alussa Optimi-säästöhenkivakuutusten ja yrityksille suunnatun Ryhmäoptimin myynnin.

Kalevalle ja Teollisuusvakuutukselle liiketoimintasiirtoon liittyen 1.11.1996 suunnatut osakepääoman korotukset

Henki-Sammon maksutulo asiakkaittain 1997, % (1 042 Mmk)

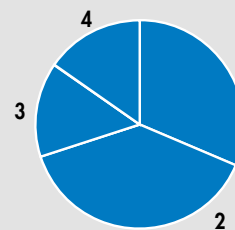
Yksityistalousasiakkaat

1	Eläkevakuutus	27,2 %
2	Henkivakuutus	24,4 %

Yrityisasiakkaat

3	Henkivakuutus	28,6 %
4	Eläkevakuutus	19,9 %

Henki-Sammon sijoituskanta 31.12.1997 (Käyvin arvo 4 318 Mmk)

1	Joukkovelkakirjalainat	31,5 %
2	Osakkeet	38,6 %
3	Kiinteistöt	14,5 %
4	Muut sijoitukset	15,4 %

merkittiin kaupparekisteriin 30.6.1997. Vuoden 1996 lopulla Vakuutusosakeyhtiö Sammolle suunnattu osakepääoman korotus merkittiin kaupparekisteriin 2.6.1997. Henki-Sammon osakepääoman korotukset olivat yhteensä 44 010 000 markkaa, minkä lisäksi yhtiölle maksettiin samansuuruinen määrä ylikurssina.

Osakepääoman korotusten rekisteröintien jälkeen Henki-Sammon omistus jakautuu seuraavasti: Sampo 50,5 prosenttia, Teollisuusvakuutus 30 prosenttia ja Kaleva 19,5 prosenttia. Yhtiö on siten suoraan Sammon tytäryhtiö.

Henki-Sammon käynnistämää liiketoimintaa hoitava henkilöstö siirtyi vuoden 1997 alussa Kalevasta ja Teollisuusvakuutuksesta yhtiön palvelukseen vanhoina työntekijöinä.

Kertomusvuoden syyskuun alussa siirrettiin Kalevasta Henki-Sampoon yhtiöiden yhteisellä päätöksellä ja kaikkien 27 vakuutusnottajan suostumuksella Rahasto-Optimin sijoitusvakuutusten kanta. Näiden sijoitussidonnaisten henkivakuutusten hoito ei olisi ollut Kalevassa taloudellisesti järkevää uusien vakuutusten myynnin siirryttyä vuoden 1997 alussa Henki-Sampoon.

Henki-Sampo hankki kertomusvuoden aikana Kalevalta omistus- tai käyttöoikeuden tilivuoden kuluessa käynnistetyssä henkivakuutus toiminnassa tarvittaviin tarjous- ja tuotantojärjestelmiin, jotka eivät siirtyneet Henki-Sammolle eläkevakuutusliiketoimintasiirron yhteydessä.

KONSERNIN RAKENNE

Henki-Sammon konserniin kuului 31.12.1997 emoyhtiön lisäksi 14 suomalaista asunto- ja kiinteistöyhtiötä. Konsernirakenne muuttui kertomusvuonna siten, että Etelä-Suomen Vuokra-asunnot ESV Oy fuusioitiin 31.12.1997 Henki-Sampoon. ESV Oy muodosti omista-

miensa kuuden asunto-osakeyhtiön kanssa Henki-Sammon alakonsernin.

TOIMINNAN TULOS

Vakuutusmaksutulo

Henki-Sammon kokonaismaksutulo yhtiön ensimmäisenä toimintavuonna nousi 1 136 miljoonaan markkaan, josta jälleenvakuutuksen osuus oli 94 miljoonaa markkaa. Yhteensä 1 042 miljoonan markan ensivakuutusmaksutulosta henkivakuutuksista kertyi 550 miljoonaa markkaa ja eläkevakuutuksista 492 miljoonaa markkaa. Eläkevakuutusten maksutulo oli 26,5 prosenttia suurempi kuin vuotta aikaisemmin ennen kannansiirtoa.

Valtaosa 550 miljoonan markan henkivakuutusmaksuista tuli kertamaksuluonteisista sijoitusvakuutuksista. Sijoitussidonnaisten eli unit linked -tyyppisten vakuutusten kysyntä kasvoi selvästi, mutta vakuutuksista kertynyt maksutulo jäi 36 miljoonaan markkaan.

Kertomusvuoden aikana Henki-Sampo kehitti kansainvälisiin osakeindekseihin perustuvan sijoitussidonnaisen säästövakuutuksen. Tällä Optimi International -nimisellä tuotteella oli vuoden 1997 aikana kaksi emissiota yhteistyössä sveitsiläisen Union Bank of Switzerlandin kanssa. Vuoden 1997 lopulla Henki-Sampo toi markkinoille vakuutusluokkaan 6 kuuluvan Kapitalisaatio-Optimin, joka on tarkoitettu yritysten ja yhteisöjen sijoitustarpeisiin.

Ennakkotietojen perusteella Henki-Sammon markkinaosuus kotimaisessa ensivakuutuksessa oli 9,3 prosenttia. Henki-Sammon ja Kalevan yhteenlaskettu ensivakuutusmaksutulo kasvoi 8,6 prosenttia ja oli 1 857 miljoonaa markkaa. Rakennejärjestelyn osapuolina vuoden 1997 alussa olleiden Sammon henkivakuutusyhtiöiden yhteenlaskettu

markkinaosuus nousi siten vuoden 1996 14,4 prosentista 16,5 prosenttiin.

Sijoitustoiminta

Henki-Sammon sijoituskanta oli kertomusvuoden päättyessä markkina-arvoltaan noin 4,3 miljardia markkaa. Sijoituksista 47 prosenttia oli korkosijoituksia ja talletesaamisia, 39 prosenttia osakkeita ja 14 prosenttia kiinteistö sijoituksia. Sijoituksiin liittyvät arvostuserot nousivat tilivuoden aikana 466 miljoonaan markkaan.

Liiketoimintasiirrossa saatu kateomaisuus oli jakautumaltaan ja tuottoarvoltaan hyvä. Uusissa sijoituksissa jatkettiin sijoituskannan hajauttamista Suomen markkinoiden ulkopuolelle, pääosin G5-maihin. Osakesijoituksia tehtiin myös muihin pohjoismaihin lähinnä täydentämään Henki-Sammon kotimaisia osakesalkkua toimialapohjaisesti.

Kertomusvuoden päättyessä ulkomaisten sijoitus osuus Henki-Sammon sijoituskannassa oli 29 prosenttia ilman jälleenvakuutukseen liittyviä talletteita. Ulkomaisten sijoitusten osuus oli suurin osakkeissa, lähes 40 prosenttia.

Kiinteistö sijoituksista suuruudeltaan merkittävin, 155 miljoonaa markkaa, on tilikauden aikana hankittu Parteen Helsingissä sijaitseva pääkonttori kiinteistö. Myös muut Henki-Sammon kiinteistöomistukset ovat kotimaassa. Kiinteistöjen vajakäyttöaste aleni 3,7 prosenttiin ja kiinteistökannan nettotuotto oli 8,1 prosenttia käyville arvoille laskettuna.

Henki-Sammon sijoitustoiminnan nettotuotto vuonna 1997 oli 323 miljoonaa markkaa. Tuottoihin sisältyy myyntivoittoa ja arvonalennusten palautuksia yhteensä 196 miljoonaa markkaa. Pääosa myyntivoitoista tehtiin koti- ja ulkomaisista pörssiosakkeista. Sijoitustoiminnan kuluihin sisältyy arvopaperien arvonalennuksia ja myyntitappioita 38 miljoonaa markkaa.

naa markkaa. Koko arvopaperisalkun tuotto ilman jälleenvakuutustalotteita oli 14,6 prosenttia.

Valuuttamääräiset sijoitukset on pääosin suojattu kurssiriskiltä termiinisopimuksilla. Valuuttojen terminoinnista syntyi nettotappiota noin 20 miljoonaa markkaa pääsijoitusvaluuttojen vahvistuessa Suomen markkaan nähden. Lähes samansuuruisen kurssimuutoksista aiheutunut positiivinen erä sisältyy suojattujen valuuttasijoitusten markkina-arvoon tilivuoden päätyttyä.

Vastuovelka, asiakashyvitykset

Henki-Sammon vastuovelka oli vuoden 1997 päättyessä 4009 miljoonaa markkaa, mistä jälleenvakuutusliikkeen osuus oli 305 miljoonaa markkaa. Vastuovelasta pääosan, lähes 3,5 miljardia markkaa muodostaa vakuutusmaksuvastuu. Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus vastuovelasta oli vajaat 45 miljoonaa markkaa.

Vastuovelkaan sisältyy vakuutussäästöille vuodelta 1997 annettavia asiakashyvityksiä 66 miljoonaa markkaa sekä noin 18 miljoonan markan varaus tulevien vuosien hyvityksiä varten.

Säästöhenkivakuutuksille annettiin laskuperustekorona lisäksi 2 prosentin asiakashyvitys ja kaikille eläkevakuutuksille 2,2 prosentin hyvitys. Laskuperustekorokko on ryhmäeläkevakuutuksia lukuunottamatta 4,5 prosenttia. Henki-Sammon antamat hyvitykset kuuluivat alan korkeimpiin.

Korvauskulut

Henki-Sammon korvauskulut olivat yhteensä 234 miljoonaa markkaa, josta maksettujen korvausten osuus oli 177 miljoonaa markkaa. Eläkkeitä maksettiin

91 miljoonaa markkaa, takaisinostosuorituksia 34 miljoonaa markkaa ja jälleenvakuutuskorvauksia lähes 50 miljoonaa markkaa. Riskihenkivakuutuksista maksetut korvaukset jäivät toiminnan käynnistämisenä vuonna 5 miljoonaa markkaan.

Liikekulut, henkilöstö

Yhtiön liikekulut olivat runsaat 98 miljoonaa markkaa, josta noin 20 miljoonaa markkaa liittyy tulevan jälleenvakuutusliikkeen hoitamiseen. Ensivakuutusliikkeen suurimman kuluerän, 55 miljoonaa markkaa, muodostavat palkkiot ja muut vakuutusten hankintakulut, jotka on kokonaan kirjattu liikekuluiksi käytämättä jaksotusta.

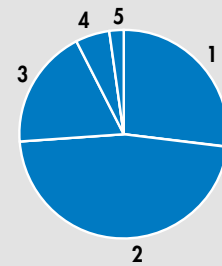
Toiminnan käynnistämiseen liittyviä kuluja on kirjattu tuloslaskelmassa muihin kuluihin 2,4 miljoonaa markkaa.

Konsernin palveluksessa oli kertomusvuonna keskimäärin 117 henkeä, joiden suoritteita myytiin myös Kalevalle. Vastaavasti Henki-Sampo osti Kalevan henkilöstön työpanosta. Konsernin henkilöstökulut olivat 39,3 miljoonaa markkaa, josta hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle maksetut palkat ja palkkiot olivat yhteensä 915 926 markkaa.

Kertomusvuoden aikana tehdyillä päätöksillä korotettiin vakuutuksista perittäviä kustannuseriä merkittävästi vuoden 1998 alusta myytävissä vakuutuksissa. Samalla rakennettiin sanktiojärjestelmiä, jotka varmistavat yhtiölle pääosan vakuutusten hankintakuluista vaikka vakuutus keskeytyisi ennen sovittua aikaa. Vuodelle 1998 vahvistetut myyntipalkkiot ovat noin 20 prosenttia pienemmät kuin vuonna 1997.

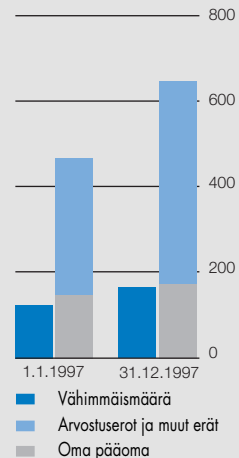
Edellä kerrotuilla toimenpiteillä pyritään pienentämään pääosin vakuutus-

Ulkomaisten sijoitusten jakauma 1997, %
(Käyvin arvoin 1 362 Mmk)

1	Joukkovelkakirjalainat	26,8 %
2	Osakkeet	47,0 %
3	Joukkovelkakirjalletteet	18,7 %
4	Indeksisidonnaiset joukkovelkakirjalainat	5,1 %
5	Markkinaraha	2,3 %

Henki-Sammon toimintapääoma, Mmk

ten hankintaan liittyvää yhtiön kustannusaliäämiä. Tehtyjen päätösten vaikutukset näkyvät vakuutuslaskussa viiveellä ja parantavat siten tulosta täysimääräisesti vasta noin viiden vuoden kuluttua.

Tulos ja vakavaraisuus

Henki-Sammon konsernin taloudellinen tulos yhtiön ensimmäisenä varsinaisena toimintavuonna oli tyydyttävä. Konsernin tilikauden voitto oli verojen jälkeen 27,0 miljoonaa markkaa. Emoyhtiössä tilikauden voitto oli 24,5 miljoonaa markkaa.

Emoyhtiö teki tilinpäätöksessä suunnitelman mukaiset poistot, kuitenkin enintään elinkeinoverolain sallimat enimmäispoistot. Tehdyt poistot olivat yhteensä 7,8 miljoonaa markkaa, jotka olivat miljoona markkaa suunnitelman mukaisia poistoja suuremmat. Poistoero oli tilinpäätöksessä 12,5 miljoonaa markkaa.

Luottotappiovaraus kasvoi 0,5 miljoonalla markalla 1,8 miljoonaan markkaan. Varausten kokonaismäärä oli tilivuoden päättyessä 14,3 miljoonaa markkaa.

Henki-Sammon toimintapääoma oli tilinpäätöksessä 643,7 miljoonaa markkaa eli lähes nelinkertainen vaadittuun vähimmäismäärään nähden. Yhtiön vakavaraisuuspääoma eli toimintapääoma lisättyinä tasoitusmäärällä oli 646,4 miljoonaa markkaa ts. 16,1 prosenttia omalla vastuulla olevasta vastuuvälästä, josta on vähennetty tasoitusmäärä ja 75 prosenttia sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvälästä.

Henki-Sammon konsernin taseen loppusumma oli 4 389 miljoonaa markkaa. Konsernitaseen oma pääoma oli 182,3 miljoonaa markkaa, josta vapaata omaa pääomaa oli 32,4 miljoonaa markkaa.

Rakennejärjestely

Sampo-ryhmä, sen yhteistoimintayhtiöt Eläke-Varma ja Nova sekä Yrittäjien Fennia julkistivat 6.11.1997 suunnitelman henki- ja työeläkevakuutusta koskevista rakennejärjestelyistä, joiden tuloksena vakuutusyhtiöryhmät selkiytyvät merkittävästi.

Suunnitelman mukaan Henki-Sampo ja Sammon osakkuusyhtiö Nova yhdistyvät. Työeläkevakuutusta koskevan järjestelyn toteuduttua Sampo ostaa Yrittäjien Fennialta sen omistaman neljänneksen Novan osakepääomasta 200 miljoonan markan kauppahintaan. Henki-Sammon ja Novan yhdistymisen on tarkoitus tulla voimaan 31.12.1998. Uuden yhtiön nimi on Vakuutusosakeyhtiö Henki-Sampo. Sopimuksen mukaan Sammon konserniyhtiöt omistavat uudesta yhtiöstä vähintään 60 prosenttia ja Eläke-Sammosta ja Eläke-Varmasta muodostettava uusi työeläkevakuutusyhtiö Varma-Sampo vähintään 34 prosenttia. Kalevan omistusosuudeksi tulee noin 5 prosenttia.

Toteutuakseen rakennejärjestelyt vaativat vielä asianomaisten hallintoelinten ja eri viranomaistahojen hyväksymisen.

Henki-Sammon hallitus valtuutti 3.11.1997 pitämässään kokouksessa hallituksen puheenjohtajan allekirjoittamaan rakennejärjestelyyn liittyvän yhteistyösopimuksen, joka tehdään uuden työeläkevakuutusyhtiön kanssa. Rakennejärjestelyn muut päätökset on tehty ja valmisteltu Henki-Sammon omistajien keskuudessa.

Merkittävät tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen

Henki-Sampo ja Nova julkistivat 6.2.1998 projektioorganisaation valmistelemaan

yhtiöiden toiminnallista yhdistymistä. Tässä vaiheessa nimettiin vain keskeiset toimihenkilöt ja heidän valmisteluun liittyvät vastuualueensa.

Henki-Sammon hallitus päätti 10.2.1998 pitämässään kokouksessa, että tuotevalikoiman selkiyttämiseksi yhtiön myyntipäälliköt ryhtyvät välittömästi myymään Novan ryhmäeläkevakuutuksia Henki-Sammon oman VPM-tuotteen sijaan. Ryhmäeläkevakuutukset ovat Novan erityinen osaamisalue ja muodostavat valtaosan sen vakuutuslaskusta. Henki-Sammossa ryhmäeläkevakuutusten myynti on ollut vähäistä.

Henki-Sammon ja Novan hallitukset hyväksyivät ja allekirjoittivat 27.2.1998 Henki-Sammon sulautumista Novaan koskevan sulautumissuunnitelman, joka esitetään Henki-Sammon ja Novan yhtiökokousten hyväksyttäväksi.

Sulautuminen ei vaikuta vakuutuslaskujen tai vakuutettujen asemaan. Vakuutuslasku, -säästöt ja -ehdot eivät fuusion johdosta muutu. Sulautumiseen, jonka on tarkoitus tulla voimaan 31.12.1998, tarvitaan sosiaali- ja terveysministeriön suostumus.

Fuusiovastikkeena Henki-Sammon osakkeenomistajille annetaan Novan uusia osakkeita siten, että 110 Henki-Sammon osaketta vastaan annetaan 3 Novan uutta osaketta. Novan osakepääomaa korotetaan sulautumisvastikkeen suorittamiseksi enintään 20 429 000 markalla. Fuusion toteuduttua ja Varma-Sammon myytyä sovitun mukaisesti osan omistamistaan uuden Henki-Sammon osakkeista Sammolle jakaantuu Henki-Sammon omistus seuraavasti: Sampo-konserni omistaa osakkeista ja äänistä 60,0 prosenttia, Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Varma-Sampo 35,2 prosenttia ja Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva 4,8 prosenttia.

Tulevaisuuden näkymät

Henki-Sammon ja Novan yhdistyminen uudeksi Henki-Sammoksi parantaa merkittävästi Sammon kilpailuasemaa kotimaan kasvavilla henkivakuutusmarkkinoilla. Taseella mitaten yhtiöstä tulee syntyessään Suomen suurin. Maksutulolla mitattuna uusi Henki-Sampo ja Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva yhdessä nousevat suurimmaksi noin 26 prosentin markkinaosuudellaan.

Uuden yhtiön erityisenä vahvuutena on syvällinen eläkevakuutustoiminnan tuntemus ja läheinen yhteistyö ryhmän uuden työeläkeyhtiön kanssa. Yhdistynein voimin Henki-Sampo pysyy myös paremmin vastaamaan kansainväliseen kilpailuun sekä kotimaassa että Sammon laajemmalla kotimarkkina-alueella.

Vuoden 1998 tärkein tavoite on huolehtia Henki-Sammon ja Novan fuusion onnistumisesta ja varmistaa uuden yhtiön mahdollisimman tehokas käynnistyminen heti vuoden 1999 alusta. Tämä tavoite merkitsee henkilöstön laa-

jamittaista kouluttamista ja perehdyttämistä kummankin yhtiön tuotteisiin ja toimintatapoihin jo kuluvaan vuoden aikana.

Uuden Henki-Sammon pääkonttoriorganisaatio muuttaa vuoden 1999 alkupuolella Sinebrychoffin kortteliin historiallisesti arvokkaisiin ja kokonaan saneerattuihin toimitiloihin.

Yhtiön hallinto

Henki-Sammon varsinainen yhtiökokous vahvisti 16.4.1997 pitämässään kokouksessa hallituksen jäsenmääräksi kuusi

henkilöä. Yhtiökokous valitsi hallitukseen entiset jäsenet toimikaudeksi, joka päättyy seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.

Tilivuoden aikana hallituksen kokoonpano on ollut seuraava: Jouko K. Leskinen puheenjohtajana, Juha Toivola varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä Hannu Kokkonen, Sirpa Mannila, Matti Rantanen ja Matti Ruohonen.

HALLITUKSEN VOITONJAKOEHDOTUS

Hallitus ehdottaa, että emoyhtiön tilikauden voitto 24 504 612,05 markkaa ja edelliseltä tilikaudelta siirtyneet voittovarot 320 164,85 markkaa, yhteensä 24 824 776,90 markkaa jätetään tulostilille. ☒

KONSERNITULOSLASKELMA

1 000 mk	Liite	1.1. - 31.12.1997	
Vakuutustekninen laskelma			
Vakuutusmaksutulo			
Vakuutusmaksutulo	1	1 136 388	
Jälleenvakuuttajien osuus		-9 792	1 126 596
Sijoitustoiminnan tuotot			441 031
Sijoitusten arvonkorotus			2 948
Korvauskulut			
Maksetut korvaukset	2	-177 439	
Jälleenvakuuttajien osuus		3 100	-174 339
Korvausvastuun muutos			
Kokonaismuutos		-560 909	
Kannanluovutus		501 505	
Jälleenvakuuttajien osuus		-59 404	
Kokonaismuutos		8 868	
Kannanluovutus		-9 198	
		-330	-59 734
			-234 073
Vakuutusmaksuvastuun muutos			
Vakuutusmaksuvastuun muutos	3		
Kokonaismuutos		-3 522 550	
Kannanluovutus		2 445 244	
Jälleenvakuuttajien osuus		-1 077 306	
Kokonaismuutos		20 009	
Kannanluovutus		-22 114	
		-2 105	-1 079 412
Liikekulut			-98 421
Sijoitustoiminnan kulut			-121 337
Vakuutustekninen tulos			37 333
Muu kuin vakuutustekninen laskelma			
Muut tuotot			
Konsernireservin tuloutus			2 777
Muut kulut			
Konserniliikearvon poisto		-4	
Muut kulut		-2 455	-2 459
Välittömät verot varsinaisesta toiminnasta			
Tilikauden verot		-9 691	
Aikaisempien tilikausien verot		-2	
Laskennallisen verovelan muutos		-984	-10 676
Voitto varsinaisesta toiminnasta verojen jälkeen			26 974
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta			-
Konsernin voitto tilikaudelta			26 974

HENKI-SAMPO
KONSERNITASE

1 000 mk	Liite		31.12.1997
VASTAAVAA			
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet			2 380
Muut pitkävaikutteiset menot			8 805
			11 185
Sijoitukset			
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet			652 731
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	7	1 379 273	
Rahoitusmarkkinavälineet		1 452 984	
Kiinnelainasaamiset		6 131	
Muut lainasaamiset		12 688	
Talletukset		188 962	3 040 039
Jälleenvakuutustalletesaamiset			255 297
			3 948 068
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset	8		48 053
Saamiset			
Ensivakuutustoiminnasta			
Vakuutusentottajilta			1 270
Jälleenvakuutustoiminnasta			28 161
Muut saamiset			8 855
			38 287
Muu omaisuus			
Aineelliset hyödykkeet			
Kalusto			3 671
Rahat ja pankkisaamiset			168 803
			172 474
Siirtosaamiset			
Korot ja vuokrat			58 692
Muut siirtosaamiset			112 672
			171 364
			4 389 431

1 000 mk	Liite		31.12.1997
VASTATTAVAA			
Oma pääoma	9		
Sidottu			
Osakepääoma	10	74 910	
Vararahasto		74 910	149 820
Vapaa			
Edellisten tilikausien voitto / tappio		5 460	
Tilikauden voitto		26 974	32 434
			182 254
Vähemmistöosuus			16 485
Varaukset			
Konsernireservi			11 108
Vakuutustekninen vastuovelka	11		
Vakuutusmaksuvastuu		3 477 686	
Jälleenvakuuttajien osuus		-20 009	3 457 677
Korvausvastuu		560 909	
Jälleenvakuuttajien osuus		-8 868	552 041
			4 009 718
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelka			44 865
Jälleenvakuutustallettevelat			25 478
Velat			
Jälleenvakuutustoiminnasta		6 443	
Lainat rahoituslaitoksilta		38 096	
Laskennallinen verovelka		2 076	
Muut velat		7 455	54 070
Saadut ennakot ja siirtovelat			45 452
			4 389 431

EMOYHTIÖN TULOSLASKELMA

1 000 mk	Liite		1.1.-31.12.1997	8.10-31.12.1996
Vakuutustekninen laskelma				
Vakuutusmaksutulo				
Vakuutusmaksutulo	1	1 136 388		-
Jälleenvakuuttajien osuus		-9 792	1 126 596	-
Sijoitustoiminnan tuotot	5		437 497	445
Sijoitusten arvonkorotus	5		2 948	-
Korvauskulut				
Maksetut korvaukset	2	-177 439		-
Jälleenvakuuttajien osuus		3 100	-174 339	-
Korvausvastuun muutos				
Kokonaismuutos		-560 909		-
Kannanluovutus		501 505		-
		-59 404		-
Jälleenvakuuttajien osuus				
Kokonaismuutos		8 868		-
Kannanluovutus		-9 198		-
		-330	-59 734	-
			-234 073	-
Vakuutusmaksuvastuun muutos				
Vakuutusmaksuvastuun muutos	3			
Kokonaismuutos		-3 522 550		-
Kannanluovutus		2 445 244		-
		-1 077 306		-
Jälleenvakuuttajien osuus				
Kokonaismuutos		20 009		-
Kannanluovutus		-22 114		-
		-2 105	-1 079 412	-
Liikekulut	4		-98 421	-
Sijoitustoiminnan kulut	5		-117 032	-
Vakuutustekninen tulos			38 103	445

1 000 mk	1.1.-31.12.1997		8.10.-31.12.1996	
Muu kuin vakuutustekninen laskelma				
Muut kulut		-2 455		-
Välittömät verot varsinaisesta toiminnasta				
Tilikauden verot	-9 689		-125	
Aikaisempien tilikausien verot	-1	-9 691	-	-125
Voitto varsinaisesta toiminnasta verojen jälkeen		25 957		320
Poistoeron lisäys		-975		-
Vapaaehtoisten varausten lisäys				
Luottotappiovaraus		-478		-
Tilikauden voitto		24 505		320

EMOYHTIÖN TASE

1 000 mk	Liite	31.12.1997	31.12.1996
VASTAAVAA			
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet		2 380	–
Muut pitkävaikutteiset menot		8 805	–
		11 185	–
Sijoitukset			
	6		
Kiinteistösjoitukset			
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		515 002	–
Lainasaamiset konserniyrityksiltä		41 952	–
		556 955	–
Muut sijoitukset			
	7		
Osakkeet ja osuudet		1 379 273	
Rahoitusmarkkinavälineet		1 452 984	
Kiinnelainasaamiset		6 131	
Muut lainasaamiset		12 688	
Talletukset		188 962	59 000
		3 040 039	59 000
Jälleenvakuutustalletesaamiset		255 297	–
		3 852 291	59 000
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset			
	8	48 053	–
Saamiset			
Ensivakuutustoiminnasta			
Vakuutuksenottajilta		1 270	–
Jälleenvakuutustoiminnasta		28 161	–
Muut saamiset		55 598	–
		85 030	–
Muu omaisuus			
Aineelliset hyödykkeet			
Kalusto		3 671	–
Rahat ja pankkisaamiset		164 646	1 291
		168 317	1 291
Siirtosaamiset			
Korot ja vuokrat		58 736	154
Muut siirtosaamiset		107 465	–
		166 200	154
		4 331 076	60 445

1 000 mk	Liite	31.12.1997		31.12.1996	
VASTATTAVAA					
Oma pääoma	9				
Sidottu					
Osakepääoma	10	74 910		30 000	
Vararahasto		74 910	149 820	30 000	60 000
Vapaa					
Edellisten tilikausien voitto / tappio		320		–	
Tilikauden voitto		24 505	24 825	320	320
			174 645		60 320
Varaukset					
Kertynyt poistoero			12 489		–
Vapaaehtoiset varaukset					
Luottotappiovaraus			1 770		–
			14 259		–
Vakuutustekninen vastuuelka					
Vakuutusmaksuvastuu	11	3 477 686		–	
Jälleenvakuuttajien osuus		–20 009	3 457 677	–	–
Korvausvastuu		560 909		–	
Jälleenvakuuttajien osuus		–8 868	552 041	–	–
			4 009 718		–
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuelka			44 865		–
Jälleenvakuutustallettevelat			25 478		–
Velat					
Jälleenvakuutustoiminnasta		6 443		–	
Muut velat		10 562	17 005	–	–
Saadut ennakot ja siirtovelat			45 106		125
			4 331 076		60 445

HENKI-SAMPO
ERITTELYT

1 VAKUUTUSMAKSUTULO

1 000 mk	Konserni / Emoyhtiö 1997
Ensivakuutus	1 042 500
Jälleenvakuutus	
Henkijälleenvakuutus	93 888
Kokonaisvakuutusmaksutulo	1 136 388
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	1 136 388
ENSIVAKUUTUKSEN KOKONAISVAKUUTUSMAKSUTULO	
Henkivakuutus	
Yksilöllinen henkivakuutus	547 091
Muu ryhmähenkivakuutus	3 279
	550 370
Eläkevakuutus	
Yksilöllinen eläkevakuutus	464 624
Vapaamuotoinen työeläkevakuutus	27 505
	492 129
	1 042 500
Jatkuvat vakuutusmaksut	491 190
Kertamaksut	551 309
	1 042 500
Vakuutusmaksut sopimuksista, jotka oikeuttavat hyvitykseen	1 006 240
Vakuutusmaksut sijoitussidonnaisesta vakuutuksesta	36 259
	1 042 500

2 MAKSETUT KORVAUKSET

Ensivakuutus	
Henkivakuutus	2 233
Eläkevakuutus	91 296
	93 529
Takaisinostot	33 969
Jälleenvakuutus	49 941
Yhteensä	177 439

3 LISÄEDUT

Tilikautena päätettyjen henki- ja eläkevakuutuksen lisätujen vaikutus vakuutustekniseen tulokseen	84 993
---	--------

4 KULUT TOIMINNOITTAIN

1 000 mk	Emoyhtiö 1997
Korvausten hoitokulut (maksetut korvaukset)	
Suoraan kohdistetut	2
Osuus kiinteistä kuluista	3 088
	3 089
Liikekulut	
Vakuutusten hankintakulut	
Ensivakuutuksen palkkiot	11 309
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot	19 572
Muut vakuutusten hankintakulut	43 353
	74 234
Vakuutusten hoitokulut	13 560
Hallintokulut	12 669
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot	-2 042
	98 421
Sijoitusten hoitokulut (sijoitustoiminnan kulut)	
Suoraan kohdistetut*	12 270
Osuus kiinteistä kuluista	4 569
	16 839
Yhteensä	118 349

* Sisältää kiinteistöjen hoitokulut ja -vastikkeet sekä arvopapereiden säilytyskulut

5 SIOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTON ERITTELY

1 000 mk	1997	Emoyhtiö 1996
Sijoitustoiminnan tuotot		
Tuotot kiinteistösijoituksista		
Korkotuotot konserniyrityksiltä	2 960	-
Muut tuotot konserniyrityksiltä	1 700	-
Muut tuotot muilta kuin konserniyrityksiltä	45 151	-
	49 811	-
Tuotot muista sijoituksista		
Osinkotuotot	41 561	-
Korkotuotot konserniyrityksiltä	1 154	-
Muut korkotuotot	119 386	445
Muut tuotot muilta kuin konserniyrityksiltä	29 423	-
	191 523	445
Yhteensä	241 334	445
Palautuneet arvonalennukset	4 490	-
Myyntivoitot	191 674	-
Sijoitustoiminnan tuotot yhteensä	437 497	445

1 000 mk	Emoyhtiö	
	1997	1996
Sijoitustoiminnan kulut		
Kulut kiinteistösijoituksista	16 289	–
Kulut muista sijoituksista	57 570	–
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut konserniyrityksille	146	–
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut muille kuin konserniyrityksille	1 961	–
Yhteensä	75 965	–
Arvonlennukset ja poistot		
Arvonlennukset	38 131	–
Rakennusten suunnitelmapoistot	2 578	–
	40 709	–
Myyntitappiot	357	–
Sijoitustoiminnan kulut yhteensä	117 032	–
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisuja	320 465	445
Sijoitusten arvonkorotus	2 948	–
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	323 413	445
Osinkotuottoihin sisältyvä yhtiöveron hyvitys	8 692	–
Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus tuloslaskelman sijoitustoiminnan nettotuotosta	1 696	–
Muihin tuottoihin ja kuluihin muista sijoituksista sisältyvät		
Valuuttakurssivoitot	29 140	–
Valuuttakurssitappiot	51 020	–

6 EMOYHTIÖN SIOITUSTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO

1 000 mk	Jäljellä oleva hankintameno	1997 Kirjanpito- arvo	Käypä arvo	1996 Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpito- arvo	Käypä arvo
Kiinteistösiioitukset						
Kiinteistöt	52 073	102 884	122 100	–	–	–
Konserniyhtiöosakkeet	246 831	261 119	309 013	–	–	–
Muut kiinteistöosakkeet	151 000	151 000	151 000	–	–	–
Lainasaamiset konserniyrityksiltä	41 952	41 952	41 952	–	–	–
	491 857	556 955	624 065	–	–	–
Muut sioitukset						
Osakkeet ja osuudet	1 379 273	1 379 273	1 668 826	–	–	–
Rahoitusmarkkinavälineet	1 452 984 *	1 452 984 *	1 562 284	–	–	–
Kiinnelainasaamiset	6 131	6 131	6 131	–	–	–
Muut lainasaamiset	12 688	12 688	12 688	–	–	–
Talletukset	188 962	188 962	188 962	59 000	59 000	59 000
	3 040 039	3 040 039	3 438 892	59 000	59 000	59 000
Jälleenvakuutustalletesaamiset	255 297	255 297	255 297			
	3 787 193	3 852 291	4 318 255	59 000	59 000	59 000
* Sisältää korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi jaksotettua nimellisarvon ja hankintahinnan erotusta	6 242			–		
Kirjanpitoarvo sisältää						
Tuloutettuja arvonkorotuksia		61 658			–	
Muita arvonkorotuksia		3 440			–	
		65 098			–	
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			465 964			–

7 KONSERNIN / EMOYHTIÖN KOTIMAISET OSAKKEET JA OSUUDET

Yhtiön nimi	Osakkeiden kpl-määrä	Omistus- osuus-%	Ääni- osuus-%	Nimellisarvo 1 000 mk	Kirjanpitoarvo 1 000 mk	Käypä arvo 1 000 mk
Pörssiosakkeet						
Pankit ja rahoitus						
Interbank Osakepankki	1 000 000	9,06	3,25	10 000	10 000	14 000
Kuljetus ja liikenne						
Finnlines Oy	260 000	1,33	1,33	2 600	30 069	56 420
Kauppa						
Kesko Oy	326 000	0,36	–	3 760	18 856	28 101
Tamro Oyj	500 000	0,57	0,57	5 000	14 475	14 950
Metalliteollisuus						
Kone Oy	20 000	0,30	0,12	1 000	10 606	13 200
Metra Oy Ab	232 000	0,43	0,71	4 640	19 733	29 812
Outokumpu Oyj	470 000	0,38	0,38	4 700	31 255	31 255
Rauma Oy	170 030	0,32	0,32	1 700	14 453	14 453
Rautaruukki Oy	1 007 000	0,76	0,76	10 070	44 308	44 308
Valmet Oyj Abp	300 000	0,35	0,38	3 000	22 297	22 560
Metsäteollisuus						
Enso Oyj	1 191 000	0,38	0,87	11 910	50 618	50 618
UPM-Kymmene Oyj	850 000	0,31	0,31	8 500	77 595	92 650
Monialayritykset						
Aspoyhtymä Oy	45 000	0,98	0,98	450	8 595	10 350
Intrumentarium Oy	120 000	0,60	0,76	1 200	19 959	22 800
Energia						
Espoon Sähkö Oyj	120 000	0,76	0,76	240	9 030	14 400
Elintarviketeollisuus						
Cultor Oyj	40 000	0,17	0,03	900	9 085	11 800
Huhtamäki Oy	160 000	0,54	0,06	3 200	32 671	36 000
Rakennusteollisuus						
YIT-Yhtymä Oy	300 000	1,02	1,02	3 000	18 450	18 450
Tietoliikenne ja elektroniikka						
Nokia Oyj	490 000	0,16	0,45	2 450	151 665	190 980
Vaisala Oy	70 000	1,63	0,34	700	22 296	32 200
Kemianteollisuus						
Asko Oyj	159 500	0,45	0,45	1 695	10 349	15 472
Kemira Oyj	882 000	0,68	0,68	8 820	45 423	45 423
Neste Oy	86 000	0,09	0,09	860	9 966	11 352
Orion-Yhtymä Oyj	252 000	0,36	0,65	2 520	33 131	36 288
Muut pörssiosakkeet				6 367	58 097	73 508
				99 282	772 982	931 349
Osakerahastot						
Evli Nordic Smaller Companies	146 485	–	–	–	14 649	14 776
Evli Select	443 390	–	–	–	15 747	18 693
Gylleberg Finlandia	8 980	–	–	–	7 383	8 884
Gylleberg International	16 545	–	–	–	9 181	12 415
Gylleberg Optimum	1 131	–	–	–	1 077	1 159
Gyllenberg Small Firm	8 480	–	–	–	8 205	8 641
Erikoissijoitusrahasto Phalanx	995 025	–	–	–	10 000	10 189
Yhteensä					66 241	74 757
Muut yhtiöt						
Sato-Yhtymä Oy	21 008	0,95	0,95	210	4 914	9 162
Muut osakkeet yhteensä					11 549	13 828
Kotimaiset osakkeet ja osuudet yhteensä				99 492	855 686	1 029 096

KONSERNIN / EMOYHTIÖN ULKOMAISET OSAKKEET JA OSUUDET

Yhtiön nimi	Osakkeiden kpl-määrä	Nimellisarvo 1 000 mk	Kirjanpitoarvo 1 000 mk	Käypä arvo 1 000 mk
Pörssiosakkeet *				
Hollanti				
Ahold NV	49 200	2 603	4 621	6 991
Elsevier NV	80 000	2 624	6 083	7 048
Iso-Britannia				
British Airport Authorities Plc	250 000	1 254	10 284	11 274
British Petroleum Co.	210 000	1 682	12 084	15 125
British Telecommunications Plc	360 000	1 724	10 452	15 498
General Electric Co.	400 000	1 584	11 248	14 243
Glaxo Wellcome Plc	105 000	1 510	9 403	13 577
Diageo Plc	300 000	1 680	11 868	15 107
Marks & Spencer Plc	325 000	1 950	13 325	17 534
Japani				
Yamanouchi Pharmaceutical Co	120 000	336 000	12 014	14 018
Hitachi Cable	490 000	410 620	17 131	17 131
Sony	34 000	394 400	13 123	16 454
Kyocera Corp	30 000	177 600	7 409	7 409
Mitsubishi Heavy Industry Ltd	800 000	435 200	18 157	18 157
Ito Yokado Co.	48 000	319 200	13 070	13 317
Norja				
Bergesen D-Y Asa	56 000	9 744	7 065	7 205
Kvaerner As	28 800	9 878	7 152	7 304
Orkla Asa	19 000	12 065	7 988	8 921
Ranska				
AXA UAP	40 700	18 954	13 593	17 146
BIC	29 200	12 828	10 151	11 604
Elf Aquitaine	33 000	23 100	13 808	20 896
L'Oreal	10 000	23 550	17 639	21 303
LVMH Moët-Hennessy Louis Vuitton	6 840	6 833	6 104	6 181
Societe Generale	31 600	25 912	18 565	23 440
Ruotsi				
ABB AB	125 300	11 778	8 083	8 083
Nordbanken Holding AB	315 000	14 144	8 004	9 707
Astra AB	118 000	15 753	10 714	10 811
Hennes & Mauritz AB	36 200	12 670	8 006	8 695
Skanska AB	31 000	10 091	6 900	6 925
Volvo AB	47 950	10 213	6 851	7 009
Saksa				
Bayer AG	83 700	5 587	13 847	16 915
Commerzbank AG	134 300	8 014	24 785	28 462
Hochtief AG	27 500	2 035	5 436	6 161
Mannesmann AG	7 200	6 502	11 766	19 684
Veba AG	70 000	8 575	16 994	25 961
Volkswagen AG	6 000	4 626	13 848	14 005
Sveitsi				
Nestle SA	800	1 751	4 003	6 525
Roche Holding AG	168	2 437	5 921	9 079
Tanska				
Carlsberg A/S	31 000	11 408	8 593	9 067
Tele Danmark A/S	31 400	13 345	9 391	10 607
Sophus Berendsen A/S	10 633	12 015	8 501	9 550

Yhtiön nimi	Osakkeiden kpl-määrä	Nimellisarvo 1 000 mk	Kirjanpitoarvo 1 000 mk	Käypä arvo 1 000 mk
Yhdysvallat				
Bristol-Myers Squibb Co.	22 600	2 139	6 216	11 592
Walt Disney Co.	35 000	3 465	13 913	18 783
Federal National Mortgage Association	55 300	3 156	10 499	17 105
Gillette Co.	40 500	4 068	19 250	22 050
General Electric Co. (U.S.)	33 300	2 443	10 140	13 245
Mobil Corp.	26 800	1 935	7 449	10 487
Intel Corp.	32 400	2 276	12 137	12 338
Ulkomaiset osakkeet ja osuudet yhteensä			523 587	639 729

* omistus- ja ääniosuus kaikissa alle 0,5 %

8 SIIJOITUSSIDONNAISTEN VAKUUTUSTEN KATTEENA OLEVAT SIIJOITUKSET

1 000 mk	Alkuperäinen hankintameno	Käypä arvo
Sijoitusrahasto-osuudet		
Evli Global	1 000	973
Evli Mix	1 000	1 032
Evli Nordic Smaller Companies	351	355
Evli Select	2 358	2 260
Gyllenberg Bond	5 367	5 417
Gyllenberg European	1 000	1 048
Gyllenberg Finlandia	1 320	1 415
Gyllenberg International	3 947	4 088
Gyllenberg Momentum	1 299	1 442
Gyllenberg Money Manager	1 000	1 011
Gyllenberg Optimum	481	473
Gyllenberg Small Firm	600	631
Interbank Vipu	300	278
	20 023	20 423
Joukkovelkakirjalainat		
1,89 % UBS Index-linked 3.12.2004	17 167	16 779
2,00 % UBS Index-linked 17.12.2004	9 560	10 851
	26 727	27 630
	46 750	48 053
Etukäteen hankitut sijoitukset (-)	-4 858	-5 035
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelkaa vastaavat sijoitukset	41 892	43 019

9 KONSERNIN OMAN PÄÄOMAN MUUTOSLASKELMA

1 000 mk	31.12.1997
Sidottu	
Osakepääoma	74 910
Vararahasto	74 910
	149 820
Vapaa	
Edellisten tilikausien voitto / tappio	5 460
Tilikauden voitto	26 974
	32 434
	182 254
	1997
Jakokelpoiset varat 31.12	
Vapaa oma pääoma	32 434
Vapaaehtoiset varaukset ja poistoero vapaassa omassa pääomassa	-7 669
	24 764
Vapaaehtoiset varaukset ja poistoero 31.12	
Kertynyt poistoero	2 436
Luottotappiovaraus	1 770
Asuintalovaraus	3 208
	7 414
Laskennallinen verovelka vapaaehtoisista varauksista ja poistoerosta	-2 076
Vähemmistöosuus vapaaehtoisista varauksista ja poistoerosta	2 331
Vapaaehtoiset varaukset ja poistoero vapaassa omassa pääomassa 31.12	7 669

EMOYHTIÖN OMAN PÄÄOMAN MUUTOSLASKELMA

1 000 mk	1.1.1997	Lisäys	Vähennys	31.12.1997
Sidottu				
Osakepääoma	30 000	44 910	-	74 910
Vararahasto	30 000	44 910	-	74 910
	60 000	89 820	-	149 820
Vapaa				
Edellisen tilikauden voitto	320	-	-	320
Tilikauden voitto	-	24 505	-	24 505
	320	24 505	-	24 825
				174 645

10 OSAKEKANNAN JAOTTELU

Kpl	Konserni / Emoyhtiö	
	1997	1996
1 ääni / osake	749 100	300 000
Nimellisarvo / osake (mk)	100	100

Yhtiön hallituksella ei ole valtuutusta uusmerkintään, optio-oikeuksien antamiseen eikä vaihtovelkakirjalainan ottamiseen.

11 VAKUUTUSMAKSUVASTUU

1 000 mk	Konserni / Emoyhtiö	
	1997	
Vakuutusmaksuvastuusta vähennetyt vakuutusten aktivoidut hankintamenot	19 269	
Jälleenvakuuttajien osuus	-22	
	19 247	

12 VASTUUT

1 000 mk	Emoyhtiö
	1997
Omista ulkomaisista jälleenvakuutusvastuista annetut vakuudet	205 975
Muut omat sitoumukset	
Sijoitussitoumus	24 875
Johdannaissopimukset	
Valuuttajohdannaiset	
Termiinisopimukset, kohde-etuus	919 460
käypä arvo	-3 040

13 EMOYHTIÖN TUNNUSLUVUT

1 000 mk	1997
VAKAVARAISUUSTUNNUSLUVUT	
Toimintapääoma	
Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen	174 645
Vapaaehtoiset varaukset ja kertynyt poistoero	14 259
Omaisuuksien käypien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero	465 964
Aineettomat hyödykkeet ja muut erät	-11 185
Toimintapääoma	643 683

1 000 mk	1997
Toimintapääoman vähimmäismäärä (VYL 11:4§)	165 263
Toimintapääoma-aste (%) toimintapääoma/vähimmäismäärä	389,5
Tasoitusbäärä	2 758
Vakavaraisuuspääoma toimintapääoma + tasoitusbäärä	646 441
Vakavaraisuuspääoma suhteessa omalla vastuulla olevaan vakuutustekniseen vastuuvelkaan vähennettynä tasoitusbäärällä ja 75 %:lla sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelasta (%)	16,1

MUUT TUNNUSLUVUT

Liikevaihto vakuutusmaksutuotot ennen luottotappioita ja jälleenvakuuttajien osuutta + sijoitustoiminnan tuotot ja arvokorotukset + muut tuotot	1 576 833
Kokonaispääoman tuotto (käyvin arvoin) (%) (Liikevoitto + vieraan pääoman korot ja kulut + vastuuvelan perustekorko + arvokorotusrahastoon kirjattu arvokorotus/peruutus + sijoitusten arvostuserojen muutos)/(taseen loppusumma + sijoitusten arvostuserot), (nimittäjässä vuoden alun ja lopun keskiarvo)	10,7
Liikekustannussuhde (%) (liikekulut + korvausten selvittelukulut)/kuormitustulo	200,7
Markkinaosuus (%) kokonaisvakuutusmaksutulo/kaikkien henkivakuutusyhtiöiden kokonaisvakuutusmaksutulo	9,3

Helsingissä 5. päivänä maaliskuuta 1998

VAKUUTUSOSAKEYHTIÖ HENKI-SAMPO

Hallitus

Jouko K. Leskinen
Hallituksen puheenjohtaja

Juha Toivola
Hallituksen varapuheenjohtaja

Matti Rantanen
Toimitusjohtaja

Hannu Kokkonen

Sirpa Mannila

Matti Ruuhonen

Edellä oleva tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitoavan mukaisesti. Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä 17. päivänä maaliskuuta 1998

Jaakko Nyman
KHT

Thor Nyroos
KHT

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Vakuutusosakeyhtiö Henki-Sammon osakkeenomistajille

Olemme tarkistaneet Vakuutusosakeyhtiö Henki-Sammon kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon vuodelta 1997. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja yhtiön hallinnosta.

Tilikauden aikaisesta tarkastuksesta on vastannut Jaakko Nyman, KHT, joka on antanut siitä erillisen kertomuksen.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallintoneuvoston, hallituksen ja toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta vakuutusyhtiö- ja osakeyhtiölain perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaissa tarkoitettulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot sekä konsernin että emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallitukselle sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilivuodelta. Hallituksen esitys tuloksen käsittelystä on lain mukainen.

Helsinki, 17. maaliskuuta 1998

Thor Nyroos
KHT

Jaakko Nyman
KHT

HALLITUKSET JA TILINTARKASTAJAT

KALEVAN HALLITUS

Puheenjohtaja

Jouko K. Leskinen, 54, pääjohtaja

Varapuheenjohtaja

Hannu Kokkonen, 50, varatoimitusjohtaja, Sampo

Markku Hyvärinen, 49, toimitusjohtaja, Eläke-Sampo

Sirpa Mannila, 41, arvopaperijohtaja, Sampo

Matti Rantanen, 49, toimitusjohtaja, Kaleva, Henki-Sampo

Matti Ruuhonen, 50, toimitusjohtaja, ST International, Patria

Jouko K. Leskinen

HENKI-SAMMON HALLITUS

Puheenjohtaja

Jouko K. Leskinen, 54, pääjohtaja

Varapuheenjohtaja

Juha Toivola, 50, toimitusjohtaja, Teollisuusvakuutus Oy

Hannu Kokkonen, 50, varatoimitusjohtaja, Sampo

Sirpa Mannila, 41, arvopaperijohtaja, Sampo

Matti Rantanen, 49, toimitusjohtaja, Henki-Sampo, Kaleva

Matti Ruuhonen, 50, toimitusjohtaja, ST International, Patria

Hannu Kokkonen

Juha Toivola

Markku Hyvärinen

Sirpa Mannila

KALEVAN JA HENKI-SAMMON TILINTARKASTAJAT

Varsinaiset

Jaakko Nyman, KHT,
kauppatieteiden maisteri

Thor Nyroos, KHT, diplomiekonomi

Varatilintarkastajat

Pertti Keskinen, KHT,
kauppatieteiden maisteri

Tilintarkastusyhteisö KPMG Wideri Oy Ab

Matti Rantanen

Matti Ruuhonen

KALEVA- JA HENKI-SAMPO -KONSERNIEN TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

Tilinpäätös on laadittu noudattaen kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölakia sekä vakuutustoimintaa valvovan viranomaisen, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön, antamia määräyksiä ja ohjeita.

Konsernitilinpäätös

Keskinäisen Vakuutusyhtiön Kalevan ja Vakuutusosakeyhtiö Henki-Sammon konsernitilinpäätöksiin sisältyvät emoyhtiöiden lisäksi kaikki tytäryhtiöt, joissa emoyhtiöllä on suoraan tai välillisesti yli puolet äänivallasta.

Konserneihin kuuluvat yhtiöt ja konsernirakenteen muutokset on esitetty toimintakertomuksessa.

Tytäryhtiöiden tilinpäätökset on sisällytetty konsernitilinpäätöksiin emoyhtiön tilinpäätöseriaatteiden mukaisesti.

Tilikauden aikana hankitut tytäryhtiöt on yhdistelty hankintahetkestä lähtien ja myydyt luovutushetkeen asti. Konsernin sisäiset liiketapahtumat, keskinäiset saamiset ja velat sekä sisäinen voitonjako on eliminoitu.

Keskinäisestä Vakuutusyhtiöstä Kalevasta tehtiin 1.1.1997 vapaaehtoisena eläkevakuutuksen ja Vakuutusosakeyhtiö Teollisuusvakuutuksesta ulkomaisen henkilälleenvakuutuksen liiketoimintasiirto Vakuutusosakeyhtiö Henki-Sampoon. Luovutetun vakuutusosakeyhtiön vastuuvelan katteena siirretyn omaisuuden siirtohintana käytettiin kirjanpitoarvoa.

Keskinäinen osakeomistus on eliminoitu käyttäen hankintamenomenetelmää. Konserniaktiiva on kohdistettu tytäryhtiöiden kiinteistöille käyppien arvojen sallimissa rajoissa tai esitetty konsernilikearvona.

Kaleva-konsernissa Kaleva Real Estate Holding BV -alakonsernin tilinpäätösluvut on muunnettu Suomen markkoiksi tilinpäätöspäivän Suomen Pankin noteeraamaan keskikurssiin. Osakeomistuksen eliminoinnista syntyneet muuntoerot on esitetty vapaassa osassa pääomassa.

Kaleva-konsernin konsernitilinpäätökseen on yhdistelty osakkuusyrityksen pääomaosuusmenetelmällä Finanssi-Sampo Oy, jossa konsernin osakeomistus ja ääniosuus on 50 %.

Ulkomaanrahan määräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja saamisluonteiset sijoitukset sekä velat on

muutettu Suomen markkoiksi tilinpäätöspäivän Suomen Pankin noteeraamaan keskikurssiin. Muut sijoitukset on arvostettu hankintahetken valuuttakurssiin tai sitä alempanaan tilinpäätöspäivän Suomen Pankin noteeraamaan keskikurssiin.

Vakuutustoimintaan liittyvät valuuttakurssierot on kirjattu ao. tulojen ja menojen oikaisueriksi. Saamisten ja sijoitusten valuuttakurssierot sekä ne valuuttakurssierot, joita ei ole voitu kohdistaa suoraan menon tai tulon oikaisuna, on esitetty sijoitustoiminnan erissä muut tuotot ja kulut muista sijoituksista.

Arvostus ja jaksotus

Aineettomat hyödykkeet on kirjattu taseeseen suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettyyn hankintamenoon. Muina pitkävaikutteisina menoina on aktivoitu mm. atk-järjestelmiä sekä vuokrahuoneistojen perusrannuksia.

Kiinteistöosakkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempanaan käypään arvoon. Rakennukset ja rakennelmat esitetään suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyyn hankintamenoon tai sitä alemman käyvän arvon suuruisina. Joidenkin kiinteistöjen ja -osakkeiden kirjanpitoarvoihin sisältyy arvonnkorotuksia.

Sijoitusomaisuusluonteiset osakkeet ja osuudet on kirjattu hankintamenoon tai sitä alempanaan käypään arvoon. Ne on arvostettu keskihintaperiaatetta käyttäen. Käyttöomaisuusluonteiset osakkeet ja osuudet on esitetty hankintahinnassaan tai sitä alemmassa käyvässä arvossa, jos arvonalentumista on pidetty pysyvänä. Ne on arvostettu FIFO -periaatetta käyttäen.

Rahoitusmarkkinavälineisiin luetaan kuuluviksi joukkovelkakirjalainat ja rahamarkkinainstrumentit. Ne on kirjattu taseeseen pääsääntöisesti hankintameno määräisinä. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintameno välinen erotus jaksotetaan korkotuottoihin vastaeränä niiden hankintameno.

Saamiset ja saamisluonteiset sijoitukset esitetään nimellisarvossa tai sitä alemmassa käyvässä arvossa.

Johdannaissopimukset arvostetaan tilinpäätöspäivän käypään arvoon. Suojaavan johdannaissopimuksen käyvän arvon ja sitä alemman kirjanpitoarvon/sopimuskurssin erotus kirjataan tuotoksi, kuitenkin

enintään määrä, joka vastaa suojattavasta tase-erästä kuluksi kirjattua määrää. Kirjanpitoarvon/sopimuskurssin ylittäessä käyvän arvon, kirjataan tappio täysimääräisesti. Ei-suojaavan johdannaissopimuksen käyvän arvon ja sitä korkeamman kirjanpitoarvon/sopimuskurssin erotus kirjataan kuluksi ja mahdollinen syntyvä arvostusvoitto jätetään kirjaamatta.

Sijoitusomaisuusluonteisten sijoitusten arvonnkorotukset ja niiden oikaisu kirjataan tulosaikavälillä. Käyttöomaisuusluonteisten sijoitusten arvonnkorotukset ja niiden peruutukset merkitään sidotussa omassa pääomassa olevaan arvonnkorotusrahastoon. Mikäli käyttöomaisuusluonteinen sijoitus muuttuu sijoitusomaisuusluonteiseksi, rahastoitu arvonnkorotus peruutetaan.

Aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan käyvän arvon noustessa enintään alkuperäiseen hankintahintaan asti.

Sijoitusten kirjanpitoarvon ja jäljellä olevan hankintameno erotus muodostuu arvonnkorotuksista ja osakkuusyritysten pääomaosuusmenetelmän mukaisista oikaisuista.

Poistot

Aineettomien hyödykkeiden, rakennusten ja niiden ainesosien sekä kaluston poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Sen mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina alkuperäisestä hankintahinnasta käyttäen seuraavia arvioituja taloudellisia käyttöaikoja.

Aineettomat oikeudet	5 v.
Konserniliikearvo ja -reservi	5–10 v.
Muut pitkävaikutteiset menot	5–10 v.
Asuin-, toimisto- ja liikerakennukset	50 v.
Teollisuus- ja varastorakennukset	40–50 v.
Rakennusten ainesosat	10–15 v.
Atk-laitteet ja autot	5 v.
Muu kalusto	10 v.

Sijoitusomaisuusluonteisten kiinteistöjen rakennuksille kohdistetuista tuloutetuista arvonnkorotuksista ja konserniaktiivoista tehdään vuosittain rakennusten keskimääräistä taloudellista käyttöaika vastaava suunnitelman mukainen poisto. Käyttöomaisuusluonteisen omaisuuden arvonnkorotuksista ei tehdä poistoja.

Tuloslaskelmassa kaluston ja aktivoitujen järjestelmien suunnitelman mukaiset poistot on jaettu toiminnoille. Rakennusten suunnitelman mukaiset poistot esitetään sijoitustoiminnan kuluissa, konserni-reservin vähennykset muissa tuotoissa ja konsernilikearvon suunnitelman mukaiset poistot muissa kuluissa.

Käyvät arvot

Kiinteistösisjoitusten käyvät arvot määritetään vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön edellyttämällä tavalla. Jokainen kohde arvioidaan erikseen siitä saatavan nettotuoton, sijainnin ja markkinatilanteen perusteella. Arvioinnissa käytetään sekä yhtiön omaa että ulkopuolista asiantuntemusta.

Osakkuusyhtiöiden osakkeiden käypänä arvona on käytetty substanssiarvoa.

Osakkeet ja rahoitusmarkkinavälineet, jotka on noteerattu virallisessa arvopaperipörssissä tai jotka muuten ovat julkisen kaupankäynnin kohteena, on arvioitu tilinpäätöspäivän viimeiseen saatavilla olevaan jatkuvan kaupankäynnin mukaiseen kaupantekokurssiin tai sen puuttuessa ostokurssiin. Muiden osakkeiden ja rahoitusmarkkinavälineiden käypänä arvona on pidetty todennäköistä luovutus hintaa, mm. substanssiin pohjautuvaa arvoa tai jäljellä olevaa hankintamenoa.

Lainasaamisten, talletusten ja jälleenvakuutustalletesamisten käypänä arvona on käytetty nimellisarvoa tai sitä alemmaa todennäköistä arvoa.

Kulut toiminnoittain

Jaksotetut toimintakustannukset kuten oman henkilöstön palkat sekä poistot aktivoituista atk-järjestelmistä ja kalustosta kirjataan tuloslaskelmaan toimintokohtaisesti. Ne on esitetty liikekuluissa, maksetuissa korvauksissa ja sijoitusten kuluissa.

Toimintokohtaisissa kuluissa esitetään myös maksettuihin korvauksiin suoraan kohdistetut hoitokulut. Ne sisältävät korvausten selvittelyyn liittyvät ulkoiset kulut, mm. lääkärinpalkkiot.

Sijoitustoiminnan kuluihin sisältyviä sijoituksille suoraan kohdistettuja hoitokuluja ovat lähinnä kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden hoitokulut ja -vastikkeet sekä arvopapereiden säilytyskulut.

Välittömät verot

Tilikauden verot on esitetty yhtiöissä suoriteperustetta vastaavalla tavalla tilikaudelle kohdistettuina. Veroihin sisältyvät ulkomaisista arvopapereista ja jälleenvakuutustalletteista saaduista tuotoista maksetut lähdeverot.

Osakkuusyhtiöiltä saatuihin osinkoihin liittyvä yhtiöveron hyvitys siirretään konsernituloslaskelmassa tilikauden välittömien verojen vähennykseksi.

Varaukset ja laskennallisen verovelan käsittely

Yhtiöiden tilinpäätöksissä ja tunnusluvuissa ei ole vähennetty laskennallista verovelkaa vapaaehtoisista varauksista, kertyneestä poistoerosta eikä sijoitusten arvostuseroista. Kun varaukset tuloutetaan tai arvostuseroja realisoidaan vain kulujen kattamiseksi, piilevä verovelka ei realisoitu. Tuloutetut arvostuserot ovat veronalaista tuloa. Verokanta on 28 %.

Konsernitilinpäätöksessä vapaaehtoiset varaukset ja kertynyt poistoero on jaettu laskennallisen verovelan muutokseen ja tulososuuteen sekä laskennalliseen verovelkaan ja oman pääoman osuuteen. Niistä on vähennetty vähemmistöosuus. Omaan pääomaan luettu osuus ei ole vakuutusyhtiölain mukaan jakokelpoista vapaata omaa pääomaa.

Vastuovelka

Vastuovelkaa laskettaessa on käytetty sekä sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamia, että lain ja sosiaali- ja terveysministeriön määräysten mukaisia laskuperustekorkoja.

Vakuutusmaksuvastuu on laskettu ensivakuutuksessa vakuutuskohtaisesti ja jälleenvakuutuksessa antavan yhtiön ilmoituksen perusteella tai Henki-Sammon omien laskuperusteiden mukaan.

Henki-Sammon vakuutusmaksuvastuusta on vähennetty osa kapitalisaatiovakuutuksen ja ulkomaisen henkilälleenvakuutuksen aktivoituista hankintamenoista siten, että kussakin sopimuksessa arvioidut vastaiset nettotuotot ylittävät aktivoitujen hankintamenojen määrän.

Ensivakuutuksen korvausvastuuta laskettaessa vain alkaneiden eläkkeiden korvausvastuussa on käytetty korkoutusta. Vastaanotetun jälleenvakuutuksen korvausvastuu perustuu antavan yhtiön ilmoitukseen ja ar-

vioon vielä tilittämättä olevasta korvauskulusta.

Kohtuusperiaate

Vakuutusyhtiölain 13 luvun 3 §:n mukaan henkivakuutuksessa on noudatettava ns. kohtuusperiaatetta sellaisten vakuutusten kohdalla, joilla on vakuutus sopimuksen mukaan oikeus vakuutusten mahdollisesti tuottaman ylijäämän perusteella myönnettäviin lisätuihin.

Tämä periaate edellyttää, että kohtuullinen osa näiden vakuutusten tuottamasta ylijäämästä palautetaan lisäetuina näille vakuutuksille, mikäli vakavaraisuusvaatimukset eivät estä palautusten antamista. Lisätujen tason suhteen on pyrittävä jatkuvuuteen.

Kohtuusperiaate vaikuttaa siihen, miten tilinpäätöksen liitetiedoissa esitettävät arvostuserot jakautuvat pitkällä tähtäyksellä omistajien ja vakuutusnottajien kesken synnyttämättä kuitenkaan kumpaankaan ryhmään kuuluville yksittäisille henkilöille saamisoikeutta ko. varoihin.

Eläkejärjestelyt

Henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty TEL-vakuutuksilla. Ennen vuotta 1982 Kalevan palvelukseen tulleiden henkilöiden, joista osa on siirtynyt Henki-Sammon palvelukseen, lisäeläketurva on järjestetty TEL -lisäeläkevakuutuksella. Eläkevakuutusmaksut on kirjattu tuloslaskelmaan suoriteperusteisesti.

Muutoksia laadintaperiaatteissa

Ulkomaanrahan määraisten pankkisaamisten, talletusten ja rahamarkkinainstrumenttien tilikauden aikaiset valuuttakurssoitot ja -tappiot on laskettu yhteen ja kirjattu sijoitustoiminnan muihin tuotoihin tai kuluihin sen mukaan kumpia on ollut enemmän. Vertailuvuoden luvut on muutettu vastaamaan uutta käytäntöä.

Kun Kalevan vertailuvuoden konsernitilinpäätöksessä vapaaehtoiset varaukset ja kertynyt poistoero jaettiin uuden käytännön mukaisesti laskennallisen verovelan muutokseen ja tulososuuteen sekä laskennalliseen verovelkaan ja oman pääoman osuuteen, vertailuvuoden tulos laski 17,4 miljoonasta markasta -1,8 miljoonaan markkaan ja oma pääoma nousi 107,7 miljoonasta markasta 149,6 miljoonaan markkaan. ☐

NOVA ON MENESTYNYT ERIKOISTUMALLA

Vuodenvaihteessa 1998/1999 fuusioituvien Henki-Sammon ja Novan voimavarojen yhdistäminen on alkanut. Molempien yritysten pääkonttoreiden henkilöstö ja laaja kenttäorganisaatio toimivat jo nyt yhteisten päämäärien hyväksi. Novaan kymmenen vuoden aikana kertynyt erikoisosaaminen työeläketurvan täydentämisestä ja yritysjohton ryhmäeläkeratkaisuista on koko Sammon käytössä.

Ryhmäeläkevakuutusten markkinajohtaja

Henkivakuutusosakeyhtiö Nova perustettiin vuonna 1986 täyttämään pääasiassa omistajayhtiöiden Eläke-Varman, Teollisuusvakuutuksen ja Yrittäjien Fenian asiakaskunnan kasvavia henkilövakuutustarpeita. Työeläkeyhtiön läheisyydessä Nova on kasvanut maan johtavaksi ryhmäeläkevakuuttajaksi. Eläke-Varman, Eläke-Sammon ja Novan välillä hyvällä yhteistyöllä rakennettiin myös viime vuonna tuloksellisia ratkaisuja asiakkaiden eduksi. Novan markkinaosuus ryhmäeläkevakuutuksista oli vuoden päättyessä 60 %. Ryhmäeläkkeiden osuus Novan 1 081 miljoonan markan maksutulosta oli 76 %. Maksutuloltaan suurimmat vakuutuslajit olivat Novan lisäeläke ja yritysjohton ryhmäeläkevakuutus Sesam.

Innovatiivinen Nova

Yksi Novan perusarvoista on edelläkävijyys. Suomen ensimmäinen yksilöllinen, vapaaehtoinen eläkevakuutus Innova kehi-

tettiin vastaamaan yritysjohton yksilöllisiä tarpeita. Innovan maksutulo vuonna 1997 oli 164 miljoonaa markkaa. Viime vuonna Nova paneutui tuotekehityksessä erityisesti eläkeläisten tarpeista lähtevän Senior Bonus -sijoitusvakuutuksen suunnitteluun. Sijoitussidonnaisten vakuutusten tuotekehitykseen Nova ei ole panostanut, koska tämä alue on yksi Henki-Sammon vahvuuksia.

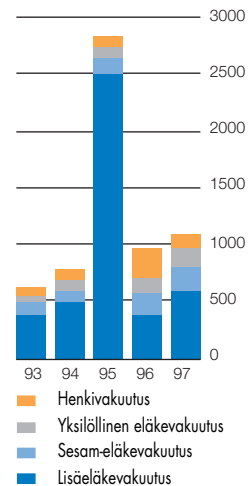
Sijoitustoiminnan merkitys korostui

Novan sijoituskanta oli tilivuoden 1997 päättyessä markkina-arvoltaan 11,7 miljardia markkaa. Sijoitustoiminnan nettotuotto oli lähes miljardi markkaa. Novan vakuutuskannasta yli 90 % koostuu pitkäaikaisista eläkevastuista. Tästä syystä Novan on mahdollista harjoittaa poikkeuksellisen pitkäjänteistä sijoituspolitiikkaa, joka turvaa sijoitustuotot yli suhdannevaihtelujen. Novan vakavaraisuus mahdollistaa sen, että merkittävä osa sijoituskannasta on osakkeissa. Maariskiä on jaettu hajauttamalla sijoituksia ulkomaille. Novan kilpailukykyyn vaikuttavaan oman sijoitustoiminnan kehittämiseen kiinnitetään jatkuvasti erityistä huomiota.

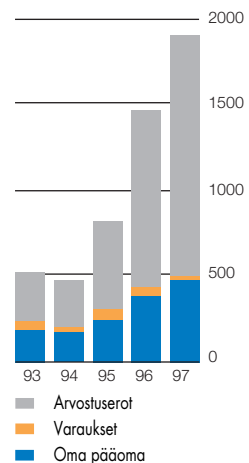
Yhteinen osaaminen ja vakavaraisuus varmistavat kasvun jatkumisen

Henki- ja eläkevakuuttamisen lähihistoria on ollut nopean kasvun aikaa. Kahden menestyvän ja toisiaan täydentävän henkivakuutusyhtiön fuusiolla varaudutaan kasvun jatkumiseen ja kansainvälisiin haasteisiin. Novan ja Henki-Sammon yhteinen tase oli vuoden 1997 lopussa lähes 15 miljardia markkaa. Vakavaraisuusaste, toimintapääoma suhteessa vastuuvélkaan, oli lähes 20 %. Vuoden 1997 tulosten perusteella laskettu Sammon henkivakuutusyhtiöiden yhteenlaskettu markkinaosuus oli alan suurin, 26,1 %. Yhteinen osaaminen ja vakavaraisuus antavat Henki-Sampoon siirtyville Novan asiakkaille myös tulevaisuudessa mahdollisuuden asiakaseduista ehkä tärkeimpään: vakuutussijoitukselle maksettavaan hyvään tuottoon.

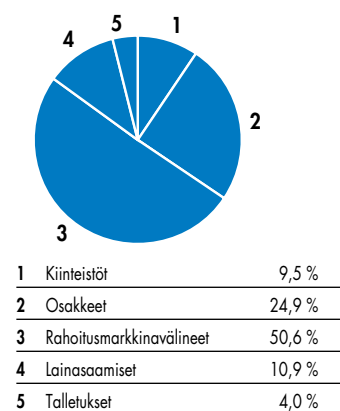
Maksutulon kehitys, Mmk

Vakavaraisuuden kehitys, Mmk

Sijoituskannan jakauma 1997, %
(Käyvin arvoin 11 681 Mmk)

www.sampo.fi